სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

შაბათი, 22 ივნისი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთი ღირს: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 128 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 128

სახელმწიფო თეატრი.

კვირას 23 ივნისს, პროფესორ კ. მინიარის და კ. ფოცხვერაშვილის ხელმძღვანელობით გაიმართება ლტოლვილთა სასარგებლოთ დიდი ევროპიულ-ქართული

სიმფონიური კონცერტი

შემდეგი პროგრამით: ბეთხოვენი—უვერტიურა „ლეონორა № 3". ჩაიკოვსკი—უვერტ. „რომეო და იულია". ბალანჩივაძე—სამხედრო მარში. ანტრაქტი და ლეკური ოპ. „თამარ-ცბიერიდგან". ფოცხვერაშვილი—სარევოლიუციო მარში. ქურუმთა როკვა და ქარიშხალი ოპ. „ქერპთა დამხობიდგან".

ევროპიული და ქართული რომანსები (შემსრულებელნი შემდეგ იქნებიან გამოცხადებულნი).

პროგრამის გარეშე შესრულდება ფოცხვერაშვილის ქართული ეროვნული ჰიმნი, ლაშქრული და ლოცვა ქართველი ერისა.

ბილეთები იყიდება.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახ. საათზე.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ამით აუწყებს რესპუბლიკის მოქალაქეთ, რომ ვერაგულად მოკლულის ამიერ-კავკასიის ყოფილი სამხედრო მინისტრის და საქართველოს ეროვნულ-საბჭოს წევრის

ვლადიმერ გოგუაძის

გამოსვენება მოხდება კვირას, 23 ივნისს, დილის 11 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიიდან.

პრეზიდიუმი საქართველოს რესპუბლიკის ეროვნული საბჭოსი აუწყებს მოქალაქეთ ვერაგულად მოკლულ საბჭოს წევრის

ვლადიმერ პავლეს ძე გოგუაძის

უდროვოთ დაკარგვას. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე ქვაშვეთის წმინდა გიორგის ეკლესიაში. ცხედრის გამოსვენება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდების ეკლესიაში კვირას, 23 ივნისს დილის 11 საათზე. (2—1)

საქართველოს ეროვნული საბჭოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა ფრაქცია და პარტიის საოლქო კომიტეტი მწუხარებით აუწყებენ ამხანაგებსა და ნაცნობ-მეგობართ ვერაგულად მოკლულ ძვირფასი ამხანაგის

ვლადიმერ გოგუაძის

დაკარგვას. პანაშვიდები ყოველ დღე საღ. 7 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. 2—2

გულ-დათუთქული დედა ბარბარე, ძმები: იოსები და ივანე გოგუაძეები, დები: ნინო ჩხეიძისა და მარიამ სალონიკაშვილისა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და მეგობარ ნაცნობთ ვერაგულად მოკლულ ძვირფასი

ვლადიმერ გოგუაძის

დაკარგვას. პანაშვიდები ყოველ საღამოს 7 საათზე, ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. 2—2

ღრმათ დამწუხრებულნი მეუღლე ირინე, რძალი პელაგია, ძმისშვილები ნადია, ნინა, ანტონი, ვასილი, ალექსანდრე და სერგო აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ შაბათს 22 ივნისს, ქალ. ოზურგეთში საკათედრო ტაძრიდან სოფ. ექადიის ეკლესიაზე მოხდება გადმოსვენება მტრის მიერ ვერაგულათ მოკლულის

კონსტანტინე ყურყულიანის

ცხედრის. იქვე გადახდილი იქნება პანაშვიდი. (2—2)

ნინო ნიკოლოზის ასული და კონსტანტინე ირაკლისძე კალანდარიშვილი შვილებით, ნატალია ირაკლის ასული და დეკ. არისტარხო ნიკოლოზისძე კალანდარიშვილი შვილებით, ალექსანდრა ირაკლის ასული და ალექსანდრე დიმიტრისძე აბაშიძენი, თამარა ირაკლის ასული რიდკინისა შვილებით, სიმონ ირაკლისძე კალანდარიშვილი, ეკატერინე დიმიტრის ასული და ისაკი ქაიხოსროსძე კალანდარიშვილი შვილებით, ევპრაქსია დიმიტრის ასული და სამსონი გიორგისძე კალანდარიშვილი შვილებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთა, რომ 23 ივანობისთვეს სოფელ კვირიკეთში მიცვალებულის სასაფლაოზედ იქნება გადახდილი ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი ტრაღიკულათ გარდაცვალებულ ძმების

ირაკლი და მელიტონ ქაიხოსროს-ძე კალანდარიშვილების

სულის მოსახსენებლად. (2—2)

ბ. ეშმაკის მიერ შედგენილი, ქართული რუკა

რუსეთ-ოსმალეთის ბრძოლის ასპარეზისა,

რომელზედაც მოთავსებული არის საქართველოს, ადერბეიჯანის და სომხეთის რესპუბლიკის საზღვრები.—იყიდება

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ წიგნის მაღაზიაში,

გაზეთ „ე რ თ ო ბ ი ს" კანტორაში,

ჟურნალ-გაზეთების სააგენტო „განათლებაში" და პროვინციაში განათლების აგენტებთან თითო მანეთი, ბითუმათ კი გიორგი მახარაძესთან თფილისი ალექსეევის ქუჩა № 1. (2—2)

დიქტატურის საჭიროება

მეტად რთულ და მძიმე პირობებში მიმდინარეობს ჩვენი სახელმწიფოებრივი ცხოვრება. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებით ბევრი მტერი გავიჩინეთ, ბევრი მეზობელი აგამხედრეთ ჩვენს წინააღმდეგ. ერთის მხრით სომხის და თათრის შოვინისტები ემზადებიან ჩვენს წინააღმდეგ გამოსალაშქრელათ, მეორეს მხრით შინაური უკმაყოფილო ელემენტები ირაზმებიან. თითო-ეული უკმაყოფილო ჯგუფი განსაკუთრებულ მოთხოვნებით გამოდის, მაგრამ ყველას აერთებს ერთი მიზანი და სურვილი: რაც შეიძლება ჩქარა დასცენ საქართველოს ნორჩი რესპუბლიკა, რათა ამ გზით საკუთარ ინტერესების დასაკმაყოფილებლად გზა გაიკაფონ.

ანარქია ძლიერდება. მისი განმანადგურებელი გავლენა თფილისსაც ეჩხნევა: აქ ამ ბოლო დღეებში საოცრად გახშირდა ძარცვა-გლეჯა და კაცის კვლა, სახაზინო ქონების დატაცება და დარბევა-დაწვა. დროებით მიმალული ბნელი ძალები ისევ ამოძვრენ სოროებიდან და მოქმედებას შეუდგენ.

სოფლებში კიდევ უარესი მდგომარეობაა. ოსმალეთის აგენტების ხელმძღვანელობით და წაქეზებით აშკარა აჯანყებისათვის ემზადებიან ცხინვალის ხეობაში, მანგლისის რაიონში და დუშეთის მაზრაში იქ ეგრედ წოდებულმა ბოლშევიკებმა უკვე შესძლეს ქალაქ დუშეთის აღება, რითაც საქართველოს სამხედრო გზაზე ნორმალური მიმოსვლა შეაჩერეს და დამშეული მცხოვრებლები მაინც და გახსნილ სპეკულიანტების ხელში ჩაჰყარეს.

ყველა გრძნობს და ხმა მაღლა აცხადებს, რომ საბედისწერო დროში ვცხოვრობთ, ყველა მოითხოვს მთავრობისაგან საგანგებო ზომების მიღებას და მით რევოლიუციის და ქვეყნის გადარჩენას.

ამ საქმეში ორი აზრი არ არსებობს. ყველა ის, ვინც დაინტერესებულია ქვეყნის ბედით, ვალდებულია ამ საქმეში პირადი და ჯგუფური ინტერესები დაივიწყოს და სამშობლოს საკურთხეველზე მიიტანოს თავისი პირადი კეთილდღეობა.

მაგრამ საკმაო არ არის საფრთხის მხოლოდ შეგნება, საჭიროა ჩვენ სურვილს ხორცი შევასხათ და განსაკუთრებულ გაჭირვების წინააღმდეგ განსაკუთრებულ ზომებს მივმართოთ. ამისთვის კი საჭიროა მთავრობის აპარატის შესაფერისად მოწყობა. ჩვეულებრივი კონსტიტუციონური მოღვაწეობა დროებით უნდა შევსცვალოთ განსაკუთრებული, საგანგებო მოქმედებით. მთავრობის სათავეში უნდა დავაყენოთ მთელი დემოკრატიის ნდობით აღჭურვილი პირი და ამ უკანასკნელს საგანგებო, დიქტატორის უფლებები უნდა მივანიჭოთ. ეს უნდა ქნას საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ. სახელმძღვანელოთ უნდა გავიხადოთ პრინციპი: ვინც ჩვენთან არ არის, ის ჩვენი მოწინააღმდეგეა. ამ პრინციპის ძალით მთავრობის დაწესებულებებიდან უნდა გავრეკოთ ის პირები, რომელნიც ჩვენი რესპუბლიკის ინტერესებს სათანადო ყურადღებით არ ეკიდებიან. მოღალატეები და ხელის შემშლელები კი სასტიკათ უნდა იქნან დასჯილნი.

ჩვენ არ ვამბობთ, ვითომ სასტიკ ზომებით შეიძლებოდეს წამებული საქმის გამოკეთება და ხალხი რომ რევოლიუციის და მის მონაპოვართა წინააღმდეგი იყოს, ჩვენც დაუყოვნებლივ დავყრიდით იარაღს.

მაგრამ ეს ასე არაა. ხალხის ფართო მასას სწყურია მშვიდობიანობა და მყუდრო მოქალაქობრივი ცხოვრება, ის სიდინჯით და მოთმინებით ელის რეფორმების განხორციელებას და ამ რეფორმებიდან, განსაკუთრებით მიწის რეფორმიდან, გამოელის ხსნას. დემოკრატიის მტრები კი მას წინ ეღობებიან და ანარქიის გაძლიერებით ფიქრობენ მის დამონებას.

აი ამ ხალხის მტრების წინააღმდეგ უნდა ავამუშავოთ ყველა ჩვენი ძალები. ამისთვის უნდა შევქმნათ ძლიერი ცენტრალისტური მთავრობა და განსაკუთრებული უფლებებით აღვჭურვოთ ის.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ დადგა დრო, როცა ყველა სოციალისტური და რევოლიუციონური პარტიები უნდა შეერთდენ საშინელ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად.

ჩვენი ანექსიონიზმი

ჯერ კიდევ არ მოუსწრია საქართველოს თავის ტერიტორიის გამოცხადება, რომ მეზობელი ერები აყაყანდენ, არიქა უშველეთ, საქართველოს სოც.-დემოკრატები ანექსიას გვიპირობენო.

ამის გაჰკივის ყველაზე მაღლა და ყველაზე მეტ სახით სომხის ნაციონალისტურ-შოვინისტური პარტია „დაშნაკცუტიუნ". რაშია საქმე?

რა დავაშავეთ ჩვენ ასეთი?

საქართველოს დაარსების თანავე ჩვენ ვაცხადებდით: სამწუხაროთ და საუბედუროთ ადერბეიჯანი ამიერ-კავკასიას ფაქტიურათ გამოეთიშა და ნებით ოსმალეთს ჩაუვარდა ხელში. სომხეთის უმთავრესი ნაწილები ოსმალებმა იძალით დაიპყრეს, და ამრიგათ სომხის ხალხი უდიდესი საფრთხის წინაშე დააყენეს. ჩვენ გვინდა ვიხსნათ ოსმალებისაგან ის ნაწილები, რომლის ხსნა კიდევ შეიძლება, ესაა საქართველოს ტერიტორია, რომელიც ჯერ მტერს არ დაუკავებია იარაღით.

ამიტომ გამოვაცხადეთ ჩვენ დამოუკიდებლობა, შევქმენით ჩვენი სახელმწიფოებრივი აპარატი და შევუდექით საზღვრების გამაგრებას.

მაშასადამე ფაქტი, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობა იშვა ომში და სამარ მიზნებისთვის—მტრის თავიდან მოსაცილებლათ—ამ მიზნითვე იქნა გადადგმული განსაზღვრული პოლიტიკური და დიპლომატიური ნაბიჯები. ოსმალეთმა ეს კარგათ იცოდა, კარგათ იციან დაშნაკელებმაც.

და აი, ოსმალეთი ადერბეიჯანელ თათრების საშუალებით და რეგულიარულ ჯარის დახმარებით ცდილობს ისარგებლოს საზღვრების გაუმიჯნველობით, მიუხედავათ ზავისა, საქართველოს დედა ქალაქ თფილისთან მოიჭრას, იგი ხელთ იგდოს და ასე ფაქტის წინაშე დაგვაყენოს.

ამით არის გამოწვეული ბორჩალოს მაზრაში დატრიალებული აჯანყებები, რკინის გზის გაფუჭება, შიგ ასკერების შემოჭრა და სხვ.

შეგვეძლო ჩვენ გულხელ დაკრეფილი გვეცქირა ამისათვის?

შეგვეძლო გვეთქვა, იქ სომხები, მუსულმანები, ბერძნები ცხოვრობენ უმეტესათ, ქართველობა ცოტაა. მივუტოვოთ იგინი ოსმალთა ხიშტს? დაე გაუსწორდენ, როგორც სურთ და ვუცადოთ, როდის შემოადგება ეს ბრბო თფილისს ასაკლებათ? რასაკვირველია არ შეგვეძლო. ვერც ერთი ოდნავ ჭკვიანი ადამიანი ამას ვერ მოგვთხოვს.

ამიტომ ჩვენ დაჩქარებით თითქმის სხვა ერების დაუკითხავათ ჩვენ საზღვრებათ გამოვაცხადეთ ის ადგილები, რომელნიც თფილისზე არიან მიკრული და თფილისთან ეკონომიური და პოლიტიკური ბედით არიან დაკავშირებული. მათი დახსნა ოსმალთა ხელიდან, ეს იყო იმავე დროს თფილისის გადარჩენა.

სურვილი თავდაცვის ერთი მხრით და გადარჩენა იქ მცხოვრებ სომხებისა და სხვა არა-მუსულმან ელემენტებისა მეორე მხრივ—აი მამოძრავებელი სტიმული ჩვენი მოქმედებისა.

სომხის წარმომადგენლებს ეს ნათქვამი ქონდა. მათ აუხსნეს ისიც, რომ საზღვრების გამოცხადება ჩვენ მიერ არ უარყოფს შემდეგ მათთან მოლაპარაკებას და თანხმობით მომავალ საზღვრების დადებას სომხეთის და საქართველოს რესპუბლიკებ შორის.

მაგრამ დაშნაკცუტუნს ეს ფაქტი დაუმალავს თავის მკითხველებისთვის. იგი არ დაგიდევს იმას, რომ ჩვენ ამ ნაბიჯით, ბორჩალოს გაწმენდით ოსმალთაგან გადავარჩინეთ იქ მცხოვრები სომხის ხალხი გაჟლეტას და შიმშილით ამოწყვეტას.

და იმის ნაცვლათ, რომ გაიგოს ჩვენი ნამდვილი სურვილები და მისწრაფებები, ოსმალთა გულის გასახარებლათ გაიძახის: არიქა, ჰკათ ქართველებს, ისინი იმპერიალისტებია, ძალით გვიპყრობენო.

ჩვენ ვამბობთ, დაშნაკელი ნაციონალისტები ამ განგაშით აკეთებენ არა თავის ხალხის, არა სომხის დემოკრატიის, არამედ ოსმალთა ფაშების საქმეს. ისინი სჩადიან იმას, რაც ამ უკანასკნელთ საშვალებას მისცემს ანარქია გააძლიერონ და ჩვენს ტერიტორიაზე შემოიჭრან.

განა ეს არის დახმარება თავის ხალხის? განა ამისთვის საჭირო იყო ცილის წამებით სავსე ჭორების გავრცელება, როგორც ისინი კადრულობენ? მაგრამ ჩვენ ვიცით, რა გულისტკივილი აქვთ ამ ნაციონალისტებს. მათი მიზანია ნაციონალური შუღლი სთესონ, რომელიც მათი ბატონობის მთავარი მაშვალებაა თვით სომხის ერში და თუ ეს შუღლი აურაცხელ უბედურობას დაატეხს თვით სომხის და მეზობელ ერების დემოკრატიას, ამას არ დაგიდევენ. და აი სწორეთ ასეთი ხალხი გვიკიჟინებს ჩვენ სომხის ხალხის დაჩაგვრას და შევიწროებას. ალბათ, ამით უნდათ გული გაუტეხონ იმ ხალხს ჩვენზე, რომელიც ჩვენ ამ ნაციონალისტების დაუკითხავათ გავათავისუფლეთ. სხვა მიზანი მათ არ აქვთ.

პრესა

გაზეთი „საქართველო" სოციალისტურ პარტიების პოლიტიკურ შეუგნებლობათ სთვლის იმას, რომ ეროვნულ დემოკრატის მოღალატურ მოქმედებას შესაფერი სახელი ვუწოდეთ. ის გვარწმუნებს:

„როდის იყო, რომ სამშობლოს დაცვის საქმეში ვისმეს ჩამოვრჩით? განა შვილები ბრძოლის ველზე გმირულად არ იბრძვიან?!

დიახ! ჩვენ იქა ვართ, სადაც განსაცდელია და იქვე ვიქნებით! და რესპუბლიკის სუვერენობის დაცვის საქმეში არავის ჩამოვრჩებით"!

მამლის ქურდიც ასე ეფიცებოდა მამლის პატრონს: მამლის არა ვიცირაო. და თუ როგორ არიან ეროვნული დემოკრატები იქ, სადაც განსაცდელია, ამას ბ. რაჟ ამჟღავნებს „საქართველოს" იმავ ნომერში, რომლიდანაც ზემოთ ნაჩვენები სიტყვები მოვიყვანეთ. აი დაუგდეთ ყური, რას სწერს ბ-ნი რაჟ პეტიციით გამოწვეულ დავის გამო:

„ბევრი დრო არ გაივლის ეს თავაშვებული „დემოკრატია" (ან უკეთ ოხლოკრატია) მოითხოვს, როგორც ძველი სატრაპი, რომ ყოველ მის წარბის მოძრაობას ხალხი შეხვდეს მუხლის ჩოქით და ყოველი მისი გაფურთხებული აღოკოს (რა სიფაქიზეა კალმის! მეპრესე). ამის ნიმუშები უკვე გამოჩნდა და ამისათვის უკვე არის აგრარული დეკრეტი, რომლის საშუალებით თავად-აზნაურობა მათი მორჩილი იქნება როგორც გაძარცული ყაჩაღის წინაშე და გლეხობა კიდევ მათი კომიტეტების უღელში შებმული. აბა გაბედოს ახლა გლეხობამ და ქედს ნუ მოიხრის სოციალ-დემოკრატიის წინაშე. კონდახი და ტყვია მზათ არის" და ასე ბოლომდის.

ჩვენ ბევრი საყვედური გვსმენია—განსაკუთრებით „საქართველოს" მწერლებისაგან: კონდახს და ტყვიას არ ხმარობთო: ახლა კი კონდახის და ტყვიის ხმარებას გვბრალდებენ! მერე როდის იყო, რომ ჩვენ გლეხების წინააღმდეგ ტყვია ვიხმარეთ? იყო, მართალია, შემთხვევები, როცა ტყვია ვიხმარეთ: მაგალითად ცხინვალის ხეობის ხულიგანებზე. აი ამ ხულიგანებს უწევს მფარველობას გაზეთი „საქართველო". რატომ? ცხადია, რატომ: ის ყაჩაღობათ თვლის გლეხობისთვის მიწის მიცემას და თავად-აზნაურობის ინტერესების დასაცავათ მზათ არის მთავრობას ძირი გამოუთხაროს, რისთვისაც ის არ ერიდება არავითარ საშუალებას. ასე იცავს გაზეთი „საქართველო" ჩვენი რესპუბლიკის სუვერენობას!

ფიცი მწამს, ბოლო მაკვირვებს!

მესხეთში და ჯავახეთში

(მგზავრის წერილები).

II

დღეს ახალ-ციხე სამარეს წარმოადგენს და შიგ დარჩენილი ხალხი გგონია ეხლა დაბრუნებულა სასაფლაოდან, სადაც მიუსვენებიათ და მიწისთვის მიუბარებიათ თავისი საყვარელი არსება, რომელთანაც მუდამ განუყრელი იყვნენ.

მოჩვენებასავით დადიან ჯერ კიდევ ახალ-ციხეში დარჩენილი ჩვენი ჯარის კაცები და აფიცრები, ხოლო მცხოვრებნი ძალიან ნაკლებათ სჩანან ქუჩებში. მაღაზიები დაკეტილია, კვდება, თანდათან კვდება ქალაქი, რომელიც ცენტრი იყო მაზრის და არტაანის ოლქის კულტურულ-ეკონომიური ცხოვრების.

სამაგიეროთ ქუჩებში ხედავთ ცხენოსანს ასკერებს, ოსმალოს პოლიციას და, რასაც უმთავრესათ ვერ შეეჩვევიხარ, ეს ოსმალეთის ჟანდარმერია და პოლიტიკური მაძებარი პოლიცია. დადიან ქუჩებში ეს შენი ნაცნობი ძველი ნაგლეჯები, ძალაუნებურათ გაგონდება რევოლიუციის წინა წლები, თვალწინ მოდიან წარსული ტანჯვის და უსიხარულო ხეტიალის დღეები და რაღაც მძიმე, ლოდივით მძიმე გაწვება გულზე. არ ვიცი რათ, რათ აგავან ყველა ეს ჟანდარმები და მაძებრები რუსეთის ძველ ჟანდარმებს და მაძებრებს. ისეთივე სიარული, ისეთივე შეხედულება, ისეთივე მოქმედება და სახეც კი... ყველანი ერთია, ერთი ხატისაგან გამოჭრილი, რეაქციის შვილებია, მათი სული და გული, ხელთ მახვილი აქვთ და ანადგურებენ ყოველივეს, რასაც ჩვენ თავისუფლების სახელით, ხალხის კეთილდღეობისთვის და მისი ტკივილების შესამსუბუქებლათ ვქმნიდით. ორი ასეთი ჯაშუში ჩვენ დაგვყვება, არ გვშორდებიან, სადაც კი შევალთ გვიდარაჯებენ, მარა არასოდეს ჯაშუშებთან ასე თავისუფლად არ მიგრძვნია თავი, არასოდეს მათი ჩემ ახლოს ყოფნა არ წარმომიდგენია ასე უვნებლათ და უმიზნოთ. იქნებ იმისთვის, რომ გადავეჩვიეთ ამას, ვეხედავთ ქუჩებში ჯოხებსავით დამდგარ [illegible] ჯაშუშებს, რომელნიც დილიდან საღამომდე აგყვებ-დაგყვებოდა, ვერსად დაეკარგებოდი მის გამჭრიახ თვალს და ზოგჯერ იქეთ გაგისტუმრებდა, საიდაც არც ერთ ჩვენთაგანს გული არ მიუწევდა. მარა მე ხომ უცხოეთის ქვეშევრდომი ვიყავი, სტუმარი ოსმალეთის ტერიტორიის და ალბათ ეს უფრო მაიმედებდა.

მიუმატეთ ყველა ამას რეაქციონერთა მთელი ხროვა, ახალ-ციხე, ახალ-ქალაქის მდიდარი ბეგები, რომელნიც დღეს წითელი ფესკებით ახალ-ციხეს შემოსევიან და თქვენ თვალწინ დაგიდგებათ ნამდვილი ატმოსფერა იმ მოშხამულ რეაქციისა, რომელიც ახალ-ციხეში ოსმალეთის ფაშებმა დაამკვიდრეს. ყოფილი ბოქაული და ჯაშუში მუსაჯიევი, რომელიც გმირია დუშეთის 1906 წლის აკლებისა, ბახშირ-ბეგ მჩაბელი—მემამულე და ავანტიურისტი, მასწავლებელი ბინალ-ბეგ ჭიჩინაძე, რომელიც მთელი მისი სიცოცხლე მოქალაქობას ეტრფოდა და მხოლოდ დღეს უბიძეს ფაშებმა ეს დიდება, სეივერ ბეგ ათაბეგოვი—მსხვილი მემამულე და უკიდურესი რეაქციონერი, მაზრის აგრონომი რიზაბეგ ავალიშვილი და ყველა ამათ სათავეში ომარ-ნემან ზადე ყოფილი, აი ხალხი, რომელნიც ფაშებს ფეხებს ლოკავენ და რეაქციის ბორკილებს სჭედავენ, რათა მაგრათ დაამარწუხონ ახალციხის გლეხკაცობა და კვლავ ძველი ბატონობა შეინარჩუნონ. ყველა ესენი ფაშების კარებთან არიან და უცდიან ნასუფრალს, ერთმანეთს ასწრებენ მათთვის ქუდი, ჯოხი, ეტლი, წამოასხან პალტო, მიუტანონ სიტყვები და როგორც მონები, მუხლს იდრეკენ მათ წინაშე.

ქუჩებში კი დადიან აქა იქ სოფლებიდან ჩამოსული გლეხები. როგორც მაჰმადიანებს, ისე ქართველებს რაღაც იმედი ეხებათ, მუდამ დასდევენ ბეგებს, დღევანდელ ახალციხის მბრძანებლებს და ეხვეწებიან უშუამდგომლონ ფაშასთან, დაეხმარონ, რომ ოსმალოს ჯარმა არ წაართვას ცხვრის ფარა, მარჩენალი ხარ-კამეჩი, შინაური პირუტყვი და სხვა. ამისთვის იბრძოდენ ეს ბეგები, მათ მეტი ღირსება და პატივი არც დაესიზმრებოდათ და კმაყოფილებით ხვდება მბრძანებლობას კვლავ მათთვის დამონებული ხალხის ყოფა-ცხოვრება.

10 ივნისს გამოცხადდა ახალციხის კომენდანტს ბაქი-ბეის. მთავრობიდან ევალება მას მოლაპარაკება ოსმალეთის ჯარის [illegible] ხელშეწყობის ხალხის დაბრუნება და ქართველი სოფლების [illegible] თვით ბაქი-ბეი მეტად [illegible] [illegible] სახეში [illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დი დარბაზი უჭრავს. წინ აივანზე სავსეა ზემოთ დასახლებული რეაქციონერი ბეგები. ყველანი მიცნობენ ესენი, არა ერთხელ და ორხელ შემხვედრიან სოფლებში კრებებზე და ქალაქში მიტინგებზე. გველივით სისინებენ, იღიმებიან, ალბათ სიხარულით ცას წვდებიან, რომ ჩვენ დაგვჭირდა ფაშასთან მისვლა, რომ ეღირსათ ჩვენთვის გამარჯვებული თვალებით გადმოხედვა. მე ამას ვგრძნობ კარგათ, ვხედავ როგორ აისხეს ფრთები ამ ბნელეთის მოციქულებმა, რომელთა ნაბიჯები ჩვენ რევოლიუციონურ ორგანიზაციებს მუდამ იქვის ქვეშ ჰქონდა ალებული და მათ გასაქანს არ ვაძლევდით. ეხლა კი, ეხლა დღესასწაულობენ.

ზააკი-ბეიმ ჩვეულებრივი ხალისით მიმიღო. ასე სჩვევია საზოგადოთ ოსმალთა მოღვაწეთ, ლამაზ სიტყვას გეტყვიან, მომღიმარი სახით შეგხვდებიან, ხოლო არასოდეს შენ სასარგებლო საქმეს არ გააკეთებენ. პირველი ჩემი კითხვა იყო გადმოხვეწილთა დაბრუნება და ქართული სოფლების უზრუნველყოფა აკლებისაგან, [illegible] დიდებული სურვილები, ქართველი გლეხების დაცვისათვის თავდადება და სხვა. რას არ მპირდება ოსმალეთის აფიცერი, მარა როცა მოვთხოვე მოეცათ საშვალება ჩემთვის ჩამომევლო ქართული სოფლები და შემდეგ [illegible], ახალქალაქში გავსულიყავი, ზააკი-ბეიმ მიპასუხა, რომ ეს მისი საქმე არ არის და რომ შეატყობინებს დივიზიის უფროსს ჰამიდ-ბეის, რომელსაც მხოლოდ მარტო შეუძლია ამ საკითხის გადაჭრა.

ვერაფერი ვერ გავაწყვე. კომენდანტმა შემატყო, რომ უკმაყოფილო დავრჩი მისი პასუხით და დამიწყო კვლავ დიდებული სურვილების გადმოლაგება, მარა მალე შევწყვიტეთ უბრალო ლაპარაკი და გარეთ გამოვედი. ქუჩაზე შორი ახლო ჩვენი გლეხები მიცდიან. ვიცი გულს მომიკლავს მათი დანახვა, ცრემლებსაც კი ვერ შევიმაგრებ და ვერც ერთ სანუგეშო სიტყვას ვერ ვეტყვი, მარა მაინც უნდა მივიდე, რაიმე თბილი სიტყვა უნდა ვუთხრა ამ უბედურთ, რაიმე იმედი უნდა მივსცე იმედ დაკარგულთ.

მიცდიან, დგანან ფარაჯებში გახვეული გლეხები. ქალებიც კი მოსულან ბავშვებით ხელში და ჩაფიქრებული, სახე მილეული და გამხდარი უმიზნოთ მისჩერებიან რაღაც წერტილს. საშინელი სურათია. მე ენახე და მოწამე ვყავი მრავალი ქართული სოფლების აკლების, ჩემს თვალწინ დაიწვა სოფელი [illegible] და [illegible] უსახლკარო [illegible] გაუქცევლდა, [illegible] ცეცხლო წაკიდებულ სოფლებს ირგვლივ [illegible] დასტირ[illegible] თავის გაცივებულ [illegible], ლოცულობ[illegible] ძველი მესხეთის ცხრა საუკუნის [illegible]ადგილობაში გადარჩენილ ერთის ტაძრის ახლათ განადგურებულ ნა[illegible]ზე, მარა მე ჯერ ასეთი გულმოკლული, ტანჯვით სავსე და უიმედო სურათი არ მინახავს.

პირი გიშრება, ენას ვერ აბრუნებ, რომ უთხრა რაიმე ნუგეში ამ ყველასაგან მოძულებულ და უპატრონო ხალხს, და არც თვითონ მკითხავენ არაფერს, მომჩერებიან ისე, რაღაცას მოელიან, მარა ყველას სახეზე კითხულობ, რომ ნუგეშს, შველას არავისგან არ მოელიან, უპატრონოა ისინი, უსახლკარო და ცეცხლში დაწვარი. მათხოვრებათ წავილენ, მარა, აბა, სად ეგულებათ ვინმე მადლიანი, რომ მიიღოს და შეიბრალოს, მონასტრებს და ეკლესიებს შეეხიზნებიან, ისე როგორც ძველი მესხები ეხიზნებოდენ ვარძიას, ჭულევს, საფარას და ზარზმას ურჯულოთა შემოსევის დროს, მარა აბა სად დარჩა ამ უბედურ ხალხს თუნდ ერთი წმინდა სამლოცველო, რომ მივიდნენ იქ და დავრდომილებმა მოასვენონ ინკვიზიტორთა მიერ განაწამები სხეული!..

არ ვიცი სანამ გასტანდა ჩვენი დუმილი, სანამ [illegible] ამ იშვიათ, ტანჯვით სავსე სურათს, რომ ამ დროს ერთი ჩვენი ჯარისკაცს არ დაერღვია სიჩუმე. აღელვებული, თვალცრემლიანი მოდის ის და ხელთ რაღაც ბარათი უჭირავს, უნდა წაიკითხოს, მარა ვეღარ ახერხებს, ცრემლებით იღვრება.

— ასე როგორ უნდა დავიღუპოთ, ძველი თათრობის დრო ხომ არ არის, დებს და ცოლებს გვტაცებენ, ოჯახს გვიოხრებენ, ნამუსს გვხდიან და აბა რაღაა აწი ჩვენი სიცოცხლე!..—აღელვებული, მწარე ქვითინით ამბობს ჯარისკაცი.

აბა, რა უნდა მეთქვა ამ უბედურ ადამიანისათვის, რომელიც ოთხი წელია ფრონტზე იყო, ხოლო როცა სახლში დაბრუნდა, ვერც კი მოასწრო მოალერსებოდა ოჯახს, მყისვე დაუდგა თვალწინ ახალციხის უბედურება და მოაშორა მის ცხებს, აქაც იბრძოდა, ხოლო დღეს კი დაემსხვრა სრულიად იმედები და თავის თვალით ხედავს ვაჟკაცი ოჯახის შერცხვენას და გატიალებას.

მე გამოვართვი მას ბარათი. მოკლეა ის, მარა თავმოყრილია შიგ მთელი მესხეთის და ჯავახეთის მწუხარება. უბრალოთაა დაწერილი უსწავლელი დედის შვილისადმი, მარა სავსეა ტანჯვით, ცრემლებით და მწუხარებით.

აი რას სწერს დედა თავის შვილს, რომელიც ახალციხის ჯარში გაგზავნა და ეხლა, როცა შინ გაუჭირდა, საშველად მას მიმართავს:

— „პირველად მრავალს მოკითხვას მოგახსენათ, ჩემო საყვარელო შვილო, წამდაუწუმ მოსაგონებელო სათუთაჯან! შეგეწიოს ღმერთი და დაგიფაროს წმინდა ზარზმამ. ეხლა მიშველე, შვილო, გადაარჩინე შენი დები სარაი და ნინოი, დავიღუპებით, მომტაცებენ ურჯულოები და ოჯახი შეგვირცხვება. აილე, ჩემო სათუთაჯან, ფაშადინ ქაღალდი და წაიყვანე სადმე ქალები, ჩვენ კი უბედურები დავრჩებით სოფელში, ეხლა ხომ თათრების მოსამსახურე გავხდით. რა ვქნა, როგორ მოვიდე შინთან, რომ გითხრა ჩვენი გაჭირვება, შენ რათ არ მოდიხარ, სათუთაჯან, დაგავიწყდა შენი დიდა და ნინაი და სარაი?.. შენი დები ნინაი და სარაი და დედა ნინო".

ცრემლები ვერ შევიმაგრე. როცა გლეხებს შევხედე, დავინახე, რომ ისინიც სტიროდენ და ქუჩაში მივდიოდით ყველანი ერთად. აბა, რა ნუგეში შეიძლებოდა აქ გეთქვა ხალხისათვის. განა თბილი სიტყვა რაიმეს უშველის იმ ჭირიანს უფალს, რომელსაც ერთი საყვარელი წევრი ოჯახისა მოუკვდა, საფლავში ჩაასვენა, ხოლო სხვები კიდევ სიკვდილის პირათ არიან!..

რამოდენიმე ნაბიჯი და ჩვენ სწორეთ იმ სახლთან მივედით, სადაც პირველად გავიცანი ეს გლეხები, სადაც პირველად ვუთხარით ურთ-ერთს ჩვენი გულის ნადები. ეს სოციალდემოკრატიული ორგანიზაციის ბიუროა. დღემდე ის ღია იყო, წინ მსხვილი ასოებით ეწერა: „ახალციხის სოციალდემოკრატიული ორგანიზაცია", წიგნები და ბროშიურები თაროებს ამშვენებდა, მაგიდაზე ეწყო ჟურნალ-გაზეთები და როცა სოფლებიდან მოდიოდენ გლეხები, ესტუმრებოდენ ამ ბინას, როგორც თავის ოჯახს, იცოდენ, რომ აქ ეტყოდენ მას სიმართლეს, მისცემდენ იმედს. ჯარისკაცებიც ხშირი სტუმარი იყვნენ ამ ცოცხალ ოთახის, სადაც იყრიდა თავს ყველა ძაფები ჩვენი მოძრავი ძარღვებისა და გვამუშავებდა. მარა დღეს მდუმარეა ეს ბინა, არავითარი წარწერა, არ სჩანს წიგნები და გაზეთები, თითქო ბინის პატრონი წასულა და დაუცლია სახლი. მარა ხედავ აქვე ქუჩაში გაჭიმულ ჟანდარმს და სახტად რჩები, გაგონდება წარსული შავი და მწუხარე დღეები და ძალაუნებურათ გიდგება თვალწინ კიდევ მთელი ეტაპები არა-ლეგალურ მუშაობისა და მუდმივი დევნისა. კიდევ უფრო მწარეა, როცა ხედავ აღმასრულებელი კომიტეტის შენობაზე აფრიალებულ ოსმალეთის დროშას. სულ რამოდენიმე დღის წინ აქ ჩვენი წითელი დროშა ფრიალებდა, რეაქციამ მოხსნა ის და მტარვალთა დროშა ააფრიალა, ჩვენი წითელი დროშა კი ბორჯომის ახლო შემხვდა ჯარისკაცებს მიქონდათ ბორჯომისკენ. აქვე კედლებზე ჯერ კიდევ დარჩენილა ჯარისკაცთა საბჭოს მოწოდებები. ერთი მათგანი მთელია და ზედ დიდი ასოებით კითხულობ:

„ამხანაგო ჯარისკაცებო! თუ ოსმალეთმა დაინახა, რომ ამიერ-კავკასიის ხალხებმა მონურათ მოიხარეს ქედი მის წინაშე, მაშინ ხალხს ის დაადებს მძიმე ხარკის უღელს, გაანადგურებს თქვენ ოჯახებს, წაგართმევთ მიწას და თავისუფლებას. თუ დავკარგეთ ბათუმი ამით დავკარგავთ ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის აკვანს და ჩვენ გასაღებ კარებს, თუ დავკარგეთ ყარსი და არტაანი, ამით დაგვეკარგება ჩვენი ქვეყნის თავისუფლება, ვინაიდან მაშინ ღია იქნება მტრის მხრით მოსასვლელი კარები და თავხედი მტერიც შემოიჭრება". ქვეშ კი აწერია: „ახალციხის ჯარისკაცთა საბჭო".

ეს უკანასკნელი ფურცელია ამ საბჭოს, რევოლიუციის წლის თავზე გამოცემული, როცა ჩვენმა ჯარმა ტენგინის პოლკის მოედანზე აშკარათ განუცხადა ქვეყნის მოღალატეთ, რომ უსისხლოთ ის არ დასთმობს თავისუფლებას და სამშობლოს. და პირნათლათაც შეასრულეს ეს დაპირება.

— აი შეხედე, ბატონო, ჩვენი კომიტეტში ფაშა დამდგარა—შეუნნება ერთი გლეხი, რომელიც მუდამ საბჭოში მოგვაკითხავდა, როცა სოფელში რაიმე გაუჭირდებოდათ.

— განა არ ხედავს, რას აჩვენებ ვაჟკაცო—უკმაყოფილოთ შენიშნა ერთმა ზველელმა გლეხმა და ისე მწუხარეთ შემომხედა, ისე სავსე ტანჯვით მიაცქერდა საბჭოს, რომ თითქო ყველას აგრძნობინა კიდევ უფრო მწარეთ ხალხის უბედურება.

წამიყვანეს სოფლიდან გამოქცეულ და ახალციხეში დაბინავებულ მესხელ გლეხებთან. გამოუდენიათ ჯოგი, ვისაც რა მოუსწრია, ტიტველ-შიშველი ბავშვები დატანტალობენ ქუჩაში და დედაკაცები და მამაკაცები კი სხედან სახლის აივანზე, ყველანი მოწყენილი, რაღაც მგლოვიარე და უიმედო.

ვაწყნარებ, ნუგეშს ვაძლევ უბედურებს, ვპირდები ჩვენი მთავრობის სახელით დახმარებას, მარა, აბა, ვინ [illegible] ანუგეშო ამით. არავის სურს არც დახმარება, არც ალერსი და ნუგეში, ის დიდია მათი მწუხარება, იმდენათ აქვთ დასერილი გული ტანჯვისაგან, რომ განა სიტყვები გაუმთელებენ იარებს და განკურნავენ!..

— წაგვიყვანეთ, წაგვიყვანეთ ამ ჯოჯოხეთიდან. ცის ქვეშ ვიცხოვრებთ, ბალახებით ვიკვებებით, ოღონდ კი აქ ურჯულოებში ნუ დაგვტოვებთ, ნუ მოგვიძულებთ ასე ულვთოთ, ასე ნუ დაგვყრით—ერთხმათ ამბობენ ქალები და კაცები, ცრემლებით იღვრებიან და ივედრებიან.

არავის უნდა გაიგონოს შენი სიტყვა, რომ შესაძლებელია ისევ ახალციხის მაზრაში დარჩენა, მათ ხელს არავინ ახლებს.

— ჩვენ უბედური ხალხი ვართ—ამბობს აკანკალებული ხელებით მოხუცი— მუდამ პირველი ცეცხლი ჩვენ ოჯახებს სწვავს, ხან თათრებს მივყავართ, ხან სპარსალებს, ყველაფერი შეგვირყნეს, ეკლესიები დაგვიქციეს, ვაჟკაცებს თავსლაფი გადაასხეს, ცოლები გაგვიუპატიურეს. უღელი დაგვადგეს მონობის და კიდე გვეუბნებით დავრჩეთ აქ, ვემსახუროთ ჩვენ მოსისხლე მტრებს? არა ბატონო, უმალ დაგვხოცეთ, რომ აქ დაგვტოვოთ, წაიღეთ სადმე ჩემი მოხუცი ძვლები სხვაგან საქართველოში და ნუ დააჯეგინებთ ამ ველურებს აქ, საუკუნოებით დანგრეულ და გაოხრებულ ქვეყანაში.

— ჰაი, ჰაი რომ წაგვიყვანეთ, ეხმაურებიან ერთხმათ მოხუცს ქალები და კაცები და კიდევ ივედრებიან მოგვაშოროთ ჯოჯოხეთს, წამებას და უბედურებას.

ლ—ი

(შემდეგი იქნება)

კავკავის მდგომარეობა

20 ივნისს საღამოს ბიკტორ თევზაია შეეკითხა პირდაპირი მართულით კავკავში თერგის ოლქის სახალხო საბჭოს თავმჯდომარეს ბოგდანოვს ქ. კავკავში საქართველოს" რესპუბლიკ სთვის დამზადებულ სურსათის დატაცების შესახებ.

ბოგდანოვი. დღეს დილას მოჰკლეს სახალხო საბჭოთა კომისრების თავმჯდომარე ნოე ბუაჩიძე. კაზაკების რაზმი წითელი არმიის ნაწილთან შეთანხმებულა. კავკავში შემოვიდა იარაღის ხელში ჩასაგდებად. ერთი ნაწილი ხელში ჩაიგდო. ამან აღელვება გამოიწვია განსაკუთრებით ინგუშებში. ბუაჩიძემ ბრძანება გასცა, რომ კაზაკების და წითელი არმიის ნაწილებისთვის იარაღი აეყარათ. ამ ოპერაციის დროს მოკლულ იქნა მთავრობის თავმჯდომარე. ახლა სიწყნარეა. საალყო წესებია გამოცხადებული.

ბ. თევზაია. თუმც ძნელია ასეთ პირობებში საქმეზე ლაპარაკი, მაგრამ ნებას ვაძლევ ჩემს თავს შეგეკითხოთ: რატომ არ შეასრულა თერგის მთავრობამ ჩვენთან დადებული ხელშეკრულება, სურსათის თავისუფალ გამოტანის შესახებ?

ბოგდანოვი. ჩვენ მომხრე ვართ სურსათის მიწოდების, მაგრამ ამასთანავე უნდა გადმოგცეთ სტალინის დეპეშა ამის შესახებ. ის იწყება ასე: „კატეგორიულად გიცხადებთ, რომ კავკასიაში არავითარი სურსათი არ გაგზავნოთ". ამის შესახებ მსჯელობა იყო სახალხო საბჭოში. გიმეორებთ, რომ ჩვენ გვინდა სავსებით შევასრულოთ ხელშეკრულობის მუხლები: ორ დღეში საქმე საბოლოოდ გამოირკვევა.

ბ. თევზაია. მე შემიძლია მხოლოდ გითხრათ, რომ ჩვენ ვასრულებთ ხელშეკრულობას. იმედი მაქვს, რომ თქვენც ასე მოიქცევით.

ამავე დროს ბოგდანოვმა გადმოსცა ამხ. თევზაიას, რომ არმავირთან ბრძოლა კაზაკებს და ბალშევიკების ჯარების შორის.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

21 ივნისი.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტი. კრონპრინც რუპრეხტის ჯარი. მოწინააღმდეგის მოქმედება საღამოს მთელ ფრონტზე გაძლიერდა. საარტილერიო სროლაც საღამოთი გაცხოველდა. ძლიერი ქვეითი რაზმები დაიძრენ ჩვენი სანგრებისაკენ, მაგრამ მოვიგერიეთ.

გერმანიის კრონპრინცის ჯარი. მოწინააღმდეგე კვლავ შეეცადა წინ წამოწეულიყო ბატიერიდან ჩრდილო-დასავლეთით, მაგრამ ჩვენ შევძელით მათი გაფანტვა. დანარჩენ ნაწილებში უმნიშვნელო ბრძოლაა.

გალვიცის ჯარი. ორნის სამხრეთ-დასავლეთით მოვიგერიეთ მტრის იერიშები, მაასისა და მოზელის შუა ჩვენი ჯარი მივიდა ამერიკელების სანგრებამდე და დიდი ზარალი მიაყენა მოწინააღმდეგეს.

ვენა. ვენეციის ოლქში ბრძოლა გრძელდება. მოწინააღმდეგე რამდენჯერმე მოვიდა ჩვენს პოზიციებზე კონტრ-იერიშით ოდერსო ტრევიზოს რკინის გზასთან. მონტელოსთან გაცხოველებული ბრძოლა სწარმოებს. ზოგიერთ ადგილას იტალიელების ჯარები [illegible] მოვიდენ იერიშით, მაგრამ გამარჯვებას მაინც ვერ მიაღწიეს. ფელდმარშალ ბოროევიჩმა არამც თუ შეინარჩუნა დაკავებული პოზიციები, უკუაგდო კიდეც იტალიელები ტრევიზოს რკინის გზის სამხრეთით.

ბერლინი. ალბერის ჩრდილოეთით და ნუაიონის სამხრეთ დასავლეთით მოვიგერიეთ მტრის ნაწილობრივი იერიშები და დიდი ზარალი მივაყენეთ მას.

20 ივნისი

მოსკოვი. მოსკოვის გაზეთებში გამოქვეყნებულია საგარეო საქმეთა კომისარის ჩიჩერინის ნოტა საფრანგეთის, ინგლისის და ამერიკის წარმომადგენლებისადმი, რომლითაც სახალხო კომისარიატი რუსეთის სოციალისტურ ფედერატიულ საბჭოთა რესპუბლიკისა პროტესტს აცხადებს იმის გამო, რომ რუსეთის ნავთსადგურებში დგას ინგლისის, ამერიკის და საფრანგეთის სამხედრო გემები.

ბერლინი. ფლანდრიაში სკარპასა და სომას შუა საარტილერიო სროლამ ფართო ხასიათი მიიღო. სამხედრო სურსათის საწყობი მონ დიკურში აფეთქდა, ამუნის რკინის გზას სასტიკი სროლა აუტეხეს.

ჰელსინგფორსი. მოსკოვიდან მიღებულ ცნობებით დააკავეს რუსეთის ყველა ის გემები, რომლებიც ამერიკისა და ინგლისის ნავთ-სადგურებში იდგენ გაზ. „ნოვაი ჟიზნ"-ი გადმოგვცემს, რომ 8 საუკეთესო გემი მოხალისეთა ფლოტისა წაუყვანიათ აღმოსავლეთ აზიის წყლებში, დანარჩენებმა მიიღეს ბრძანება არ გავიდენ ზღვაში.

ახალი ამბები

სასურსათო მაღაზიის № 2 დაწვის გამო დააპატიმრეს და ციხეში ჩასვეს: შტაბს-კაპიტანი გიორგი ოზოლ, კორნეტი კონსტ. პუგალევინი, პრაპ. ვლად. კირევიჩი, პოდპორ. პავლე ნილნერ, პრაპ. ანატოლ კოზლოვი, სტუდენტი იოს. ზოლოტარევი, პრაპ. ვლად. პაშინსკი, პრაპ. პეტრე ტერენტიევი, პრაპ. ბორის ტოლბუზინი, პოდპოლკოვნიკი ივანე უსპენსკი, კაპ. კონსტ. გუდკოვი, პოდპორ. სტეფანე უსპენსკი და პრაპ. ივანე ერემევი. ამ პირებმა ცეცხლის გაჩენის და მთავრობის წარმომადგენელთა მოსვლის დროს რაიონის სხვადასხვა ადგილას უწესრიგო სროლა ასტეხეს, რათა ადმინისტრაციისთვის გზა აებნიათ და ცეცხლის გაჩენის ნამდვილი მიზეზი დაემალნათ. უკანასკნელ დღეებში იარმუკაში დიდძალი სხვადასხვა საგნები იყიდება ცეცხლის დროს დატაცებული.

◆ მთავრობის სხდომაზე 20 ივნისს დაავადმყოფებულ რუსის აფიცრების და ჯარის კაცების რუსეთში გადასაყვანად რუსთა ეროვნულ საბჭოს შუამდგომლობით გზათა მიმოსვლის მინისტრის განკარგულებაში 20000 მან. გადაიდო. ფინანსთა მინისტრს დაევალა შეადგინოს და წარუდგინოს მთავრობას კანონ-პროექტი ჯარისთვის უაქციზოთ სპირტის, თამბაქოს, პაპიროს და სპიჩკის მიცემის შესახებ. სწავლა განათლების მინისტრის მოხსენებით ქალთა უმაღლეს კურსებს 50000 მან. მიეცა. ამასთანავე მთავრობამ იმსჯელა მხარეში უმაღლეს სწავლა-განათლების დაყენების შესახებ და საჭიროდ აღიარა დაარსდეს თფილისში უმაღლესი სასწავლებელი, რომელშიაც ლექციები რუსულ, ქართულ და სხვა ენებზე უნდა იკითხებოდეს. ასეთ სასწავლებლის დაარსებით მთავრობას სურს შესძლოს სკოლების გაერთიანება. ხსენებულ სასწავლებლის დაარსების კანონ-პროექტის შედგენა სწავლა-განათლების მინისტრს დაევალა. გზათა მიმოსვლის მინისტრს დაევალა ტამბოვის ლაზარეთის დაჭრილებს და დაავადმყოფებულებს ყოველგვარი დახმარება აღმოუჩინოს კავკავში გადასაყვანად.

◆ დაარსდა გერმანელებისა და სომხების კულტურული საზოგადოება უმთავრესად იმ პირებისაგან, რომლებმაც სწავლა განათლება მიიღეს გერმანიაში. საზოგადოების მიზანია ამ ორი ერის დაახლოვება ენის, ლიტერატურის და სხვ. შესწავლის ნიადაგზე.

◆ ადერბეიჯანის მთავრობა. თბილისში მოსული ცნობებით ადერბეჯანის ეროვნულმა საბჭო მოაწერა ხელი აქტს თავის-თავის დათხოვის შესახებ. ამ გადაწყვეტილების მიღებამდე „მუსავატის" ფრაქცია და სოციალისტური ბლოკი გამოვიდენ საბჭოს შემადგენლობიდან. შესდგა საგანგებო უფლებებით ახალი მთავრობა ხან ხოისკის მეთაურობით. მთავრობაში შევიდენ აგრეთვე ზოგიერთი ცნობილი წარმომადგენლები ბაქოს მუსულმანთა მსხვილი ბურჟუაზიისა და ადგილობრივ მსხვილ მიწათმფლობელებისა.

◆ გერმანიის მისსია სთხოვს გაზეთებს გამოაცხადოს, რომ მას წერილობითი განცხადება არ მიუღია საადგილმამულო კანონის გაუქმების შესახებ.

— ვორონცოვკიდან (ბორჩალოს მაზრა) გერმანიის სამხედრო მისიამ დეპეშა მიიღო იქ მისული გერმანელი ჯარის ნაწილისაგან. ამ ჟამად იქ სიწყნარე ყოფილა. თათრების ავაზაკთა ბრბოებს იარაღს ჰყრიან, რომელთაც თითონ მოაქვთ თურმე იარაღი და აბარებენ. ამ დღეებში თფილისში მოელიან გერმანიის გენერალური შტაბის გენერალს 20 აფიცრით, რომლებიც თფილისში დარჩებიან.

◆ შეპყრობა. მილიციელმა 2 წითელ გვარდიელის დახმარებით დაიჭირა ხაზინის გაძარცვის ერთი მონაწილე წამალაშვილი, რომელსაც აღმოაჩნდა გატაცებულ ფულიდან 90,000 მან. და რევოლვერი „ნაგანი".

◆ აღმასრულებელმა კომიტეტმა მეორედ მოსთხოვა მილიციის უფროსს დააპატიმროს ის სახლის პატრონები, რომელთაც გადასახადები არ შეაქვთ.

◆ ქალაქთა წარმომადგენლების თათბირი. 23 ივნისს თფილისში შესდგება ქალაქთა კავშირის წარმომადგენლების თათბირი. ქალაქები თანდათანობით შეუდგენ საალმშენებლო მუშაობას და აწყობენ წარმოებებს. ამიტომ ქალაქთა კავშირის ტეხნიკურ განყოფილებისათვის საჭიროა გამოარკვიოს ქალაქების საჭიროება. თათბირის დღის წესრიგი ასეთია: 1) ტეხნიკური განყოფილების მოხსენება თავის მოქმედების შესახებ; 2) მოხსენებები ადგილებიდან; 3) პირველი ნაბიჯები ქალაქის მოსაწყობათ გადადგმული; 4) საზოგადო სამუშაოს მოწყობა; 5) ქალაქის საწარმოვო დაწესებულებანი; 6) ავტომობილებით მიმოსვლის მოწყობა ქალაქებს შორის; 7) ქალაქებისა და ერობების ტეხნიკურ მოქმედების საერთო მიზნები; 8) ქალაქების და ერობების ტეხნიკურ ქონების საწყობის მოწყობა. თათბირი ორ დღის გასტანს. სასურველია ქალაქთა წარმომადგენლების დასწრება.

◆ გორის მაზრაში გაემგზავრნენ სახალხო უნივერსიტეტების საზოგადოების გამგეობის წევრნი, რათა კავშირი დაამყარონ დემოკრატიულ ორგანიზაციებთან და რათა ადგილობრივ გამოარკვიონ თუ რამდენად შესაძლებელია მოძრავ სახალხო უნივერსიტეტების მოწყობა.

◆ ჭიათურის შავი ქვის მრეწველთა საგანგებო სხდომამ დაადგინა „მიესალმოს საქართველოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოთ გამოცხადებას, მიესალმოს საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის პირველ მთავრობას და უსურვოს მას ნაყოფიერი და ენერგიული მუშაობა საქართველოს რესპუბლიკის ასაყვავებლათ და საკეთილდღეოთ".

◆ შრომის სამინისტროში ამ ჟამად იხილავენ კანონპროექტს დაწესებულებებში მუშების მიღება-დათხოვნის შესახებ.

◆ ყვირილის მუშ., ჯ.-კ. და გლეხთა საბჭოს შეკითხვაზე გაერთიანებულმა ცენტრმა უპასუხა, რომ საბჭოების და საოლქო ცენტრების გაუქმების საკითხი არ აღძრულა და შეუძლებელიც არის მისი აღძვრაც და ამ მიზნით ყრილობის მოწვევა განზრახული არ არის.

◆ ლტოლვილთა სასარგებლოთ სახელმწიფო თეატრში კვირას, 23 ივნისს პროფესორ კ. მინიარის და კ. ფოცხვერაშვილის ხელმძღვანელობით გაიმართება ლტოლვილთა სასარგებლოთ დიდი ევროპიულ-ქართული სიმფონიური კონცერტი შემდეგი პროგრამით: ბეთხოვენი, უვერტიურა „ლეონორა № 3". ჩაიკოვსკი უვერტ. „რომეო და იულია". ბალანჩივაძე სამხედრო მარში, ანტრაქტი და ლიკური ოპ. „თამარ ცბიერიდან". ფოცხვერაშვილი—სარევოლიუციო მარში, ქურუმთა როკვა და ქარიშხალი ოპ. „კერპთა დამხობიდან". ევროპიული და ქართული რომანსები (შემსრულებელნი შემდეგ იქნებიან გამოცხადებულნი). პროგრამის გარეშე შესრულდება ფოცხვერაშვილის ქართული ეროვნული ჰიმნი, ლაშქრული და ლოცვა ქართველი ერისა. დასაწყისი საღამოს რვის ნახევარ საათზე. ბილეთები იყიდება.

◆ ახალი საწარმოვო ამხანაგობა. 22 ივნისს ნაშუადღევს 5 საათზე ფრეილინის ქუჩაზე ყოფილ სათავად-აზნაურო ბანკის შენობაში დანიშნულია საქართველოს საზღვრებში საწარმოვო კოოპერაციის დამაარსებელთა საინიციატივო კრება.

◆ სამკურნალოებში მოსამსახურეთა კავშირის წევრთა საყურადღებოდ გამგეობა აცხადებს, რომ კავშირის კანტორა ღიაა ყოველ დღე ათ საათიდან პირველ საათამდე, პეტრე დიდის ქუჩა № 18, ოთახი № 11. იქვე ეწერებიან უმუშევარნი.

◆ საქართველოს მეთამბაქოეთა ყრილობა. შაბათს, 29 ივნისს (ახალი სტილით) თფილისში მეექვსე გიმნაზიაში უდელნი ქ. № 3, დანიშნულია საქართველოს მეთამბაქოეთა ყრილობა. მეთამბაქოებმა აუცილებლათ უნდა გამოგზავნონ ამ ყრილობაზე თავიანთი წარმომადგენლები.

— დღეს, 22 ივნისს მუშათა კლუბში (მიხეილის ქ. № 65) საინტერესო პროექტორი. დაუკრავს სიმებიანი ორკესტრი კაპელნიცკის მეთაურობით.

კვირას, 23 თიბათვეს ბიუროს ბინაზე (პეტრედიდის ქუჩა) დანიშნულია თფილისის დურგალთა, კალატოზთა და მხატვართა პროფესიონალურ კავშირის წევრთა საზოგადო კრება. კრება მოწვეულია მეორედ და კანონიერათ ჩაითვლება, რამდენიც არ უნდა დაესწროს წევრი.

— დღეს, ნაშუადღევს 4 საათზე, მუშათა კლუბში (მიხეილის პრ., № 65) დანიშნულია ლითონზე მომუშავეთა პროფესიონალურ კავშირის წევრთა კრება.

— კვირის, თიბათვის 23 ქართულ კლუბის დარბაზში გაიმართება პირველი საჭირო კრება კულტურის და შრომის კავშირისა.

პროვინციის ქრონიკა

ყახეთი. საერთოდ მთელს კახეთში ღვინის მოსავალი საშუალოა. ბევრ ალაგას ნაკლებიც. პურის მოსავალი ყველგან კარგია. ქერი ზოგიერთ ალაგას უკვე ილეწება. პურის ფქვილი ფუთი 8—9 თუმნამდის ავიდა. სიმინდისა— 4—5 თუმნამდე. დიდი კრიზისია ხურდა ფულისა. ყაჩაღობამ საგრძნობლათ იკლო. ზოგ ალაგას თითქმის სავსებით მოისპო.

ოზურგეთი. დაავადმყოფებულთა საყურადღებოთ: 25 ივნის (ახ. სტ.) არის მოწვეული ქ. ოზურგეთის თეატრის დარბაზში ამ მაზრაში მცხოვრებ ომში დაჭრილ-დასახიჩრებულების კრება.

ამხ. ვლ. გოგეჩიას დაკრძალვის ცერემონიალი

(შემუშავებული შეერთებული კომისიის ყველა პარტიათა წარმომადგენლების მიერ).

კვირას, 23 ივნისს ქვაშვეთის ეკლესიაში დანიშნულია წირვა და პანაშვიდი დილის ცხრა საათზე.

მიცვალებულის გამოსვენება მოხდება 11 საათზე, ლორის-მელიქოვის ქუჩით სასახლისაკენ, გოლოვინის პროსპექტით, ვერის დაღმართით, მიხეილის პროსპექტით და ასვენებენ დიდუბის ღვთისმშობლის ეკლესიაში და დაკრძალავენ ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში.

მსვლელობა ასე იქნება განაწილებული: პირველ რიგში გვირგვინები, შემდეგ რევოლიუციონური ორგანიზაციათა დროშები, წითელი გვარდია, მგალობელთა გუნდი, მიცვალებული, [illegible] დარაჯთა თანხლებით, ქირისუფალნი, საქართველოს ეროვ. საბჭ. პრეზიდიუმში, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა და პოლიტიკური ფრაქციები; შემდეგ პატივისმცემელნი და ნაცნობ მეგობარნი. სამხედრო მუსიკა და ჯარი.

კომისიის თავმჯდომარე იოს. აბაკელია, მდივანი გ. მუმლაძე.

ნოე ბუაჩიძე

კავკავში მოუკლავთ თერგის ოლქის მთავრობის თავმჯდომარე ნოე ბუაჩიძე. კატორღაში სასჯელის მოხდის შემდეგ ის ოსმალეთში იყო ემიგრანტათ, შემდეგ ჟენევაში ჩამოვიდა, სადაც პოლიტიკურ და კულტურულ ორგანიზაციებში მეტის-მეტი ენერგიით მუშაობდა. რევოლიუციის შემდეგ რუსეთში დაბრუნდა და თერგის ოლქში ეწეოდა პოლიტიკურ მუშაობას. მას ახასიათებდა ხასიათის სიმტკიცე, უმწიკვლო და რეალურ პირობების ზედმიწევნით დაფასება. ზომიერი ბალშევიკი, ის იყო პარლამენტარულ მთავრობის თავმჯდომარე, რადგანაც, მისი აზრით, წმინდა წყლის საბჭოს მთავრობა ერთ დღესაც არ იარსებებდა თერგის ოლქში. ამ ბოლო დროს, როდესაც თერგის ოლქში თავი მოიყარა ყოველ ჯურის პროვოკატორებმა და ჩვენი ქვეყნის ყოფილ „ჩინოვნიკებმა", რომლებიც საზიზღარ აგიტაციას ეწეოდენ საქართველოს რესპუბლიკის წინააღმდეგ, ამხ. ნოე იცავდა ჩვენს ხალხს მათ წინააღმდეგ. შეიძლება ესეც იყოს მისი მოკვლის მიზეზი. დარიალის ავანტიურის შესახებ მან საჯაროთ უთხრა თავის იდეიურ ამხანაგს, ფინანსთა კომისარს, რომელიც ჩვენთან საბრძოლველათ მოუწოდებდა ბრბოს: „ვინც ამბობს, რომ უბედურებაში მყოფი საქართველო ჩვენ შეგვებრძოლება, ის პროვოკაციას ეწევაო". ნოე მეტათ დაღონებული იყო საქართველოს მდგომარეობით. „მე თქვენ ყოველივე დახმარებას გაგიწევთ. გადაეცით ეს ყველას. მე ვიცი თქვენი ტრაგიკული მდგომარეობაო". ამ სიტყვებით გამომეთხოვა სურსათის საქმეზე ჩვენი თერგის ოლქში ყოფნის დროს.

დავკარგე პირადი მეგობარი, რომელთანაც არა ერთი და ორი თვე გამიტარებია სამშობლოს მოშორებული, უცხო ქვეყანაში. ჩვენმა მშრომელმა მასსამ დაკარგა მისი მოყვარული და მედგარი დამცველი, სოციალისტურ ჭურჭში გახვეული შავრაზმელების წინააღმდეგ მებრძოლი.

ბ. თეკლათელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მუშათა წერილები

სად იყავით მაშინ, როცა...

ისტორიული დღე. ისტორიული კრება. საქართველოს რესპუბლიკის ეროვნულ საბჭოში ჩვენი რესპუბლიკის პირველი მთავრობა აკეთებს თავის პირველ დეკლარაციას—მოხსენებას.

ამ დეკლარაციას კრიტიკით შეხვდა ყველა ფრაქციების წარმომადგენელნი. ყველა ჯურის ნაციონალისტებმა წამოყვეს აქ თავი...

მაგრამ როგორ! აი სწორეთ აქ მიეცა ამ ისტორიულ დღეს კიდევ მეტი ისტორიული მნიშვნელობა. თითქმის ყველა ფრაქციის წარმომადგენელმა გამოილაშქრა ახალი მთავრობის წინააღმდეგ და ეს კიდევ არაფერი, თითქმის ყველამ დაუწყო მუშებს, მშრომელ ხალხს თავზე ხელის სმა, მოფერება, გამოსარჩლება.

აი ამ ისტორიულ დღეს და ისტორიულ კრებაზე ყველა ჯურის ნაციონალისტები გახდენ ჩვენ მოყვრებათ, ჩვენ ერთგულ და ერთსულ მფარველათ და ო, საშინელებავ!—თვით სოციალ-დემოკრატიას—ს. ი. თვით ჩვენ გვისაყვედურეს რომ ჩვენ ჩვენ თავს ვერ ვუვლით შესაფერათ. რომ ჩვენი მოთხოვნები ძრიელ მკრთალი და სუსტია. რომ საჭიროა მეტი ყურადღება მიექცეს მუშათა კითხვას, ვინემ ეს დეკლარაციაშია აღნიშნული.

მათ არ აკმაყოფილებთ დეკლარაციაში გამოთქმული სიტყვები—როცა მთავრობა ამბობს: ჩვენ ვეცდებით გავატაროთ ყველა რეფორმები ცხოვრებაშიო. „ვეცდებით" რას მიქვია—ჩვენ მოვითხოვთ აუცილებლათ ჩქარა გატარდეს ყველა რეფორმები ცხოვრებაშიო. ეს ყველა კარგი, მარა მე ასე მესმის: სანამ ოპოზიციაში ხარ მაშინ თხოულობ ამა თუ იმ რეფორმის ცხოვრებაში გატარებას, ხოლო როცა სათავეში ხდება მაშინ კი ხცდილობ ეს რეფორმები დროსა და გარემოების მიხედვით ცხოვრებაში გაატარო. ეს უბრალო ჭეშმარიტება ყველასთვის ცხადი უნდა იყოს; მარა ისტორიული დღე რაღა ისტორიული იქნებოდა თუ მას მართლაც „ისტორიულათ" არ აღნიშნავდენ ჩვენი ნაციონალისტები. აღარ გვინდა წითელი დროშა მოგვაშორეთ. ძალიან კარგათ იციან, რომ ამ წითელი დროშის და მისი მატარებელი სოციალ დემოკრატიის წყალობით წამოსკუპდენ დღის ჩვენს საბჭოში, მაგრამ რას იზამ—სულ ყველაფერი ისტორიული კრების ბრალია. რუსული ენა აღარ გვინდა, სულს გვიხუთავს, მოგვაშორეთ. თვით ამის მთქმელნი თავს ვერ აღწევენ რუსულ ენას, ვერ მოუშორებიათ ის თავიანთ მეგობრებში, ოჯახშიც-კი და აქ მთავრობას უსაყვედურებენ. ის რაც ჩვენ ასე თუ ისე, ნებსით თუ უნებლიეთ, ასი წლის განმავლობაში შეგვესისხლხორცა, შემოგვეპარა—შეიძლება კი ასე უცბათ მისი მოშორება, გადაგდება! ან კი საჭიროა ყველა ეს?

ენას ჯაჭვებ სწავლობენ. რაც მეტი ენა იცის ადამიანმა, ის ხომ უფრო კარგია.

ჩვენ მოგვეცა დღეს უფლება ჩვენს საკუთარს ენაზე მოვაწყოთ ჩვენი საქმეები. ეს კიდევაც ტარდება ცხოვრებაში. გადარჯულების, გადაგვარების გზაზე ვიყავით შემდგარი... გარემოება იცვალა. ჩვენ ერთან ჩვენი ენაც გადარჩა განსაცდელს. ჩვენი ენა გახდა სახელმწიფო, სავალდებულო ენათ. და თუ ამავე დროს ჩვენ სხვა ენებსაც შევისწავლით, ანუ უკვე შესწავლილს არ დავივიწყებთ, განა ეს ცუდია, დასაგმობია! რა თქმა უნდა არა.

მაშ, რაზე იტკიებენ აუტკივარ თავს ჩვენი ნაციონალისტები!

მათ ან არ იციან რას ლაპარაკობენ, რას სჩადიან, ანდა ამათ სურდათ ამ ისტორიულ დღეს, „ისტორიულათ" გამოსულიყვენ.

უზრუნველ ჰყავთ მშრომელი ხალხი, გლეხობა, მარა სხვის კერძო ქონებას, კაპიტალს, მიწას კი არ შეეხოთო. და ასე მთელი ორი დღე იკამათეს ჩვენმა ნაციონალისტებმა.

აშკარაა ეს პირველი და უკანასკნელი გამოსვლა არ იქნება ჩვენი ნაციონალისტების მხრივ.

და აი, სწორეთ ამიტომ ახლა არის ჩვენთვის, ქართველ დემოკრატიისათვის, ქართველ მშრომელ ხალხისთვის საჭირო ფხიზლობა, შეგნება, საქმის ჩაკვირვება, ათჯერ გაზომვა, ერთხელ გადაჭრა. არავის არ უნდა შევალახვინოთ ჩვენი წმინდათა წმინდა. ჩვენ დღეს არ გაგვიცვნია ჩვენი ნაციონალ-დემოკრატები. ჩვენ ვიცით მათი საქმენი საგმირონი.

თუ სხვა ნაციონალურ წრეებთან კიდევ ასე თუ ისე მუშაობა შეიძლება—ხსენებულმა ნაციონალ-დემოკრატებმა-კი თავიანთი სახე 15—16 ივნისს სავსებით გამოაჩინეს, გამოამზეურეს.

თუმცა ესენი ვითომდა მშრომელთავის გულშემატკივართა ქურქში გაეხვიენ, მაგრამ მსმენელი ბრბომ უნდა ყოფილიყო, რომ მათი ყალბი სულის კვეთება ვერ დაენახა.

აკი ჩვენმა მინისტრმა ხომერიკმა მიაძახა მათ: თქვენში ხალხის გულშემატკივარს კი არა ვხედავ, არამედ გაკოტრებულ თავადსო. ამ მართლა და გაკოტრებულმა თავადებმა სულ მთლად დაჰკარგეს გონება და რევოლიუციის წმინდათა წმინდის, რევოლიუციის ღვიძლ შვილს, თავისუფლების მატარებელს, ჩვენ სასახელო წითელ გვარდიასაც კი შეეხენ.

აქეთაც კი სცადეს თავიანთი მოღალატე ხელი წამოეკრათ... და ეს იმ დროს, ამ დღეს, როცა კიდევ ჩვენი წითელი გმირების გვამები, გარეთ უკანასკნელ გასაცილებლათ გვიცდიდენ.

არა, ამაზე მეტი თავხედობა, ამაზე მეტი სიბეცე, გათახსირება წარმოუდგენელია, მაგრამ რას იზამ—„კოკასა შიგან რაცა სდგას იგივე წარმოდინდებისო", ნათქვამია და აი, ამ ისტორიულ დღეს ჩვენმა „ჭეშმარიტმა თავადებმა ისტორიულათ პირბადე აიხადეს, თავიანთი გულის ნადები გამოამზეურეს. თან ვითომდა მშრომელთა გულშემატკივრობას ჩემულობდენ. მაგრამ ჩვენ, ჩვენმა დემოკრატიამ ვიმეორებ, იცის მათი სულისკვეთება რა არის. ჩვენ ვიცით რა სწადიათ ჩვენ ნაციონალ-დემოკრატებს—უკაცრავათ „გაკოტრებულ თავადებს" ამ ჟამად და აგრეთვე ვიგონებთ მათ წარსულსაც:

სად იყავით, მაშინ როცა მუშა ხალხი
მძიმედ დრტვინდა,
სად იყავით მაშინ, როცა მუშა ხალხი
სისხლსა ღვრიდა!
ვის უკმევდით მაშინ საკმევლს, ვის
ეტრფოდით, თაყვანს სცემდით,
ვის ასხამდით ქებათ-ქებას,
მაშინ სასწორს საით სწევდით!..
არ დაივიწყებს მშრომელი საქმესა
თქვენსა „მზიანსა",
ნუ ცხაობთ, ნუ იხარჯებით, სიტყვებს
უფრთხილდით „წყლიანსა"
ეროვნულ საბჭოს წევრი მუშა.

მოვალეობის მსხვერპლნი

ლავრენტი ჩოხრაძე.

ჯერ კიდევ 1914 წ. ენკენისთვეს გაწვეული იქნა სამხედრო სამსახურში. მალე გაგზავნეს ქ. ბალაშოვში. ექვსი კვირის შემდეგ იქიდანაც გაგზავნეს გერმანიის ფრონტზე და იქ იყო მუდამ ბრძოლაში. რამდენიმეჯერ დაიჭრა კიდეც და მაინც არ მოაშორეს იმ ფრონტს. დააჯილდოვეს. 1917 წელს დეკემბრის პირველ რიცხვებში დაბრუნდა სამშობლოში. ეუბნებოდენ, ცოტა დაისვენეო, მაგრამ ის ამბობდა: თუ აქამომდე გერმანიის ფრონტზე ვიბრძოდი, ეხლა სამშობლოს არ ვუღალატებო, და თავსაც შევსწირავო. და კიდეც აასრულა ეს. ის მაშინვე ჩაეწერა მე-2 ქარ. ცხ. პოლკში ტყვიისმფრქვეველ „კამანდაში" ქ. თბილისში. მალე თფილისიდან გაგზავნეს ბორჯომში, იქიდანაც მალე წავიდა თავის „კამანდით" აწყურისაკენ თათრებთან საბრძოლველათ, რომლებიც ემუქრებოდენ ჩვენს სამშობლოს. რამდენიმე შეტაკების შემდეგ გმირულათ დაეცა ჩვენი მამაცი ვახმისტრი ლავრენტი. მშვიდობით, ჩემო კარგო ლავრენტი! შენი ხსოვნა საუკუნო იქნება შენს ამხანაგებში! ვსტირი და ვგლოვობ შენს უდროვო დაკარგვას!

მშვიდობით!

ერ. ჩოხრაძე.

დუშეთის მაზრაში

გუშინ, 21 ივნისს დილით ჩამოვიდა დუშეთიდან გამოპარული მთავრობის მფრინავი რაზმის უფროსი პოდპორუჩიკი თ., რომელმაც შემდეგი გვიამბო:

11 ივნისს გუბერნიის კომისარის განკარგულებით დუშეთისაკენ გაემგზავრა 50 კაცისაგან შემდგარი მფრინავი რაზმი, ორი ტყვიის მფრქვეველით. დუშეთში ადგილობრივი წითელი გვარდია; რიცხვით 50 კაცი შეუერთდა თფილისის რაზმს. რაზმის შესვლის შესახებ საოცარი პროვოკაცია გაუვრცელებია გახულიგნებულ ჯარისკაცებს: ვითომ წითელი გვარდია თფილისის ბურჟუების მიერ დაქირავებული ხალხი აპირებდეს დუშეთელ გლეხების დამონავებას, ოქრო-ვერცხლს იტაცებდენ, ქალებს აუპატიურებდენ, ხალხს ცარცვავენ და გლეჯენ. ამ რიგათ მფრინავ რაზმს მოუხდა მუშაობა საშინელ ცუდ პირობებში.

ყველა, დიდი და პატარა ჩვენს წითელ გვარდიას ისე უყურებდა, როგორც კაციჭამია ადამიანებს. მიუხედავათ ამისა, მფრინავი რაზმი პირველად შევიდა სოფ. ბაზალეთში, აუხსნა ჩასვლის მიზეზი, უთქვამთ, რომ მთავრობის განკარგულებით უნდა მოხდეს იარაღის აყრა, რადგანაც ბევრ ქურდ-ავაზაკებს აქვთ იარაღი და შემდეგ ვისაც საზოგადოება კეთილ საიმედო პირათ იცნობს, იმევ დაუბრუნდება იარაღიო. ბაზალეთში იარაღი მშვიდობიანი გზით აუყრიათ. სოფ. მიქელეულშიაც არავის არ გაუწევია წინააღმდეგობა. სოფ. მიქელეულიდან რაზმი უნდა გამგზავრებულიყო ს. წილკანში. წილკანის შესახებ ხმები დადიოდა თურმე, რომ იქ ჯარისკაცებია თავ მოყრილი, რომელთაც სურთ წინააღმდეგობა გაუწიონ წითელ გვარდიასო. რაზმის ხელმძღვანელი გადაცმული ჯარისკაცის ტანისამოსში და ქალებისათვის უკითხავს წითელ გვარდიელთა მოწინააღმდეგე ჯარისკაცები ხომ არ იცით, მე მინდა მათ შევუერთდე და წითელგვარდიელები ამოვხოცოთო. ქალებს უთქვამთ წილკანში ურვა იყონ, მაგრამ არც რიცხვი და არც ადგილი, სად არიან დაბანაკებულნი არ ვიცითო. შემდეგ ჩვენს რაზმს გაუგზავნია დელეგაცია ს. წილკანში და მოუთხოვია იარაღის ჩაბარება. წილკანელებს გამოუგზავნიათ თავისი დელეგაციაც, რომელსაც უთქვამს, რომ მობრძანდით და იარაღი ჩაიბარეთო. ყველა ამის შემდეგ ჩვენი რაზმი გამგზავრებულა იმ სოფელში. რაზმი გზაზე უშიშრად და მხიარულად მიდიოდა. წილკანელებს კი სულ სხვა განზრახვა ქონიათ. მათ მთებზე სანგრები გაუკეთებიათ და ჩვენი რაზმისათვის სამი მხრით რკალი შემოურტყამთ. წინ მიდიოდა 15 კაცისაგან შემდგარი ცხენოსანი რაზმი. რაზმს რამოდენიმე ადგილიდან სროლა აუტეხეს. რაზმმა დაინახა, რომ გამოსავალი გზა აღარ იყო და გადაწყვიტა მტერს დანებებოდა. 15 ცხენოსანების უკან მოდიოდა ღანარჩენი მფრინავი რაზმი, რომელიც უკან გაექანა, ფურგონებთან მივიდა და ჩვენს ამხანაგებს გადასცა, რომ ჩვენი 15 ცხენოსანი რაზმი მოწინააღმდეგემ უკვე დახვრიტაო. ამ 15 კაცს აუტეხეს სროლა როგორც მოწინააღმდეგემ ისე ჩვენებმა, რადგანაც მათ ისინი ცოცხალი აღარ ეგონათ. ეს რაზმი იძულებული იყო მტერს დანებებოდა. მაგრამ ვაი ამისთანა დანებებას. ასე ტყვეებს არსად არ მოექცევიან. თუ ვინმეს კარგი ტანისამოსი ეცვა, ის ალბათ ხელმძღვანელი იქნებაო და ჯერ ტანისამოსს გახდიდენ, შემდეგ კი მოჰკლავდენ. ერთ გურულ ამხანაგს, რომელსაც კარგი ტანისამოსი ეცვა და მაუზერიც ეკიდა, თავში მიარტყეს ტყვია და თავის ქალიდან ტვინი ამოუღეს და მის მაგიერათ მიწა ჩაუტენეს. ერთი მეგრელიც საზიზღრათ აწამეს და შემდეგ მოჰკლეს. დაჭრილებს არავითარ დახმარებას არ უწევდენ, პირიქით, თოფის კონდახებით სცემდენ. ვინც ცოცხალი გადარჩა იმ ღამეს საბძელში მოათავსეს; პირველი ყარაულები ცოტათი ზრდილობიანი ხალხი აღმოჩნდა, მეორე რიგი ყარაულებისა კი წარმოუდგენელ სიმხეცეს იჩენდენ. ისინი თოფის კონდახებით დაერიენ დაჭრილ მძინარე ამხანაგებს და ტანი ცემით სულ ერთიანად დაულურჯეს. გაცხარებით ეძებდენ რაზმის უფროსს, მაგრამ ამხანაგებმა არ გასცეს. ამ რიგათ საშინელ ტანჯვის ქვეშ გაატარებინეს ტყვეებს ის ღამე. მეორე დღეს თ. და რამდენიმე დაჭრილი ამხანაგები ს. მუხრანში გაგზავნეს. მუხრანში დიდი და პატარა ჩვენებს დიდ პატივს სცემდენ, მუხრანელებმა გამოაპარეს თვით თ. წილკანის გმირები, რიცხვით ხუთასი კაცი, რომელთაც ხელში ჩაუვარდათ ჩვენი ორი ტყვიის-მფრქვეველი და 200-დე თოფით დუშეთში გაემგზავრენ. დუშეთში გატეხეს და გაძარცვეს საინტენდანტო საწყობები. დუშეთის კომისარი დუმბაძე გაიქცა. ამ დროს აქიდან ჩვენმა ჯარებმა ულტიმატუმი წაუყენეს მათ იარაღი დაეყარათ და დანებებულიყვენ. პირველად უნდოდათ დანებება, მაგრამ შემდეგ გაავრცელეს ხმა, რომ ჩრდილოეთ კავკასიის ბოლშევიკებს გაურღვევიათ დარიალის ხეობა და მოდიანო. ამ ხმამ ისინი უფრო გაამხნევა და ახლა შეტაკებები ხდება მათ და მთავრობის ჯარების შორის.

ან-ხანი.

ერობის გარშემო

თფილისის მაზრის აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი „დრ. დადგენილებათა" მე 68 სტატიის ძალით ამით აცხადებს, რომ სამაზრო საერობო ხმოსანთა არჩევნები ქალაქთან მდებარე და სართიჭალის ოლქებში დანიშნულია 7 ივლისს (ახ. სტ.), ალბულახის ოლქში კი 12 ივლისს; იმავე დადგენილების მე 75 სტ. ძალით კომიტეტი იწვევს დაინტერესებულ პარტიებსა და ჯგუფებს, მსურველთ არჩევნებში მონაწილეობის მიღებისა ქალაქთ-მდებარე და სართიჭალის ოლქებში, შეიტანონ საოლქო საარჩევნო კომისიებში კანდიდატთა სიები საყოველთაოდ გამოსაცხადებლად არა უგვიანეს 27 ივნისისა, ალბულახის ოლქში კი—არა უგვიანეს 2 ივლისისა. ხმოსანთა რიცხვი აგრეა განაწილებული: სართიჭალის ოლქში—17, ქალაქთ-მდებარე ოლქში 11 და ალბულახში—5. ქალაქთ-მდებარე და ალბულახის ოლქების კომისიები დროებით მოთავსებულია პეტრე დიდის ქ., № 22 სამიწათმოქმედო სამინისტრო, მესამე სართული, პირველი ოთახი შესავლიდგან, მირცხნივ. სართიჭალისა კი—ს. სართიჭალაში, საუწნო კომისრის ჯილაურის კანცელარიაში.

თფ. მაზრის აღმ. კომიტეტის პრეზიდიუმი საჭიროთ სთვლის აცნობოს დაინტერესებულ პარტიებს და ჯგუფებს, რომ კომიტეტის ფინანსიური მხარის სისუსტისა გამო საარჩევნო ბიულეტენების დამზადება და დარიგება მათი კერძო ინიციატივის საქმეა, მხოლოდ საჭიროა დაცულ იქნას შემდეგი ფორმალური მხარე: ზომა საარჩევნო ბლანკების, რომლებზედაც ხმოსანთა სახელი და გვარი იქნება ნაჩვენები, უნდა იყოს დახლოვებით თაბახის მეოთხედი, ფერად თეთრი.

თუ მართალია...

(მეგობარს)

ვერ გეტყვი ვერას...
ჩემ გულის ძგერას
ვერ გიზიარებ
სულის იარებს...
დავდივარ მარტო დაღონებული
შავი სევდებით დამონებული.
მინდა ვიცინო—არ მეცინება,
იმედი ეჭვებს სცვლის, ეცილება.

——

აღსდგაო ერი—
მით ბედნიერი
უნდა ვღაღობდე,
უნდა ვხაროდე.
მაგრამ... ოჰ, მაგრამ
რაღაც ეჭვები
არ მასვენებენ, მეკვეცის ფრთები
და ასე ვცოცხლობ, და ასე ვქრები...

——

აღსდგაო ერი...—
თუ მართალია,—
ბედნიერებით მეც ვარ მთვრალია.

——

ყვავილობს ველი...
კვლავ სატრფოს ველი...
ბედნიერების ვინ ხარ მნახველი!?.
„აღთქმული მხარე" გაგვშორდა განა?!
და მშრომელს ჩასცეს გულ-მკერდში
დანა?!
სურთ გვიგალობონ კვლავ „სულოთანა"!?

——

ხარობს ტყე-ველი...
მეც სატრფოს ველი,
და სანამ მოვა—
მკლავს ფიქრთა გროვა...
დავდივარ ობლად,
ეული სოფლად...
არავის ვუქხელ ჩემ გულის ფიქრებს,
ავყვებ-დავყვები ოცნების ზვირთებს.

——

აღსდგაო ერი—
თუ მართალია.—
ბედნიერებით მეც ვარ მთვრალია!

დ. მეჩონგურე.

საქართველოს მოხელეთა კავშირის გარშემო

1918 წელს 2 ივნისს გორში მოხდა ადგილობრივი სახელმწიფო და საზოგადო დაწესებულებათა ქართველ მოხელეთა კრება, რომელიც მოწვეულ იქნა საქართველოს ქართველ მოხელეთა კავშირის საბჭოს რჩევით, რათა გორში დაარსებულიყო კავშირის განყოფილება.

კრების თავმჯდომარეთ არჩეულ იქნა გორის ქალაქის თავი ს. რობაქიძე, მდივნათ სასულიერო სასწავლებლის გამგის თანაშემწე ი. კაპანაძე.

კრებამ მოისმინა, მუხლობრივ განიხილა „სრულიად საქართველოს ქართველ მოხელეთა კავშირის" წესდება და დაადგინა შემდეგი:

1) თანახმად კრებაზე დამსწრე მოქალაქე ა. მეტრეველის განცხადებისა, რომ ზემოხსენებული „კავშირის" წესდება შემუშავებულია იმ დროს, როდესაც არ იყო გამოცხადებული საქართველოს დამოუკიდებლობა, ამ ჟამად კი გარემოება შეიცვალა და საქართველო აღიარებულია ცალკე, დამოუკიდებელ რესპუბლიკად, რის გამოც „კავშირის წესდების სათაურში საჭირო აღარ არის ხმარება სიტყვა „ქართველი"-ს,—სათაური წესდებისა შეიცვალოს ამ გვარად „სრულიად საქართველოს მოხელეთა კავშირი".

2) „სრულიად საქართველოს მოხელეთა კავშირის" გორის განყოფილების საბჭოს წევრთა რიცხვი განისაზღვროს ცამეტი (13) წევრით, რომელნიც არჩეულ უნდა იქნენ ერთი წლის ვადით შემდეგი 13 სხვადასხვა საზოგადო და სახელმწიფო დაწესებულებათაგან (თვითეულ დაწესებულებიდგან არა უმეტეს ერთი წევრისა): 1) ადგილობრივ თვითმართველობა, 2) სახალხო განათლების უწყება (სასწავლებლები ყველა დარგისა და უწყებისა), 3) საფინანსო უწყება და საკრედიტო დაწესებულებანი, 4) სასულიერო უწყება, 5) ექიმები საზოგადოებანი და საფარმაცევტო დაწესებულებანი, 6) სასამართლო, 7) სამაზრო ადმინისტრაცია, 8) გზათა უწყება, 9) ფოშტა-ტელეგრაფი, 10) კულტურული და საქველმოქმედო საზოგადოებანი, 11) საერობო დაწესებულებანი, 12) სამხედრო უწყება, 13) სამიწად-მოქმედო უწყება.

3) განყოფილების საბჭოს წევრთაგან არჩეულ იქმნენ: თავმჯდომარე თავისი ამხანაგით, მდივანი მისი ამხანაგით და ხაზინადარი.

4) დაარსდეს განყოფილებასთან სარევიზიო კომისია, შემდგარი სამი წევრისაგან.

5) განყოფილებამ იქონიოს საკუთარი ბეჭედი შემდეგი წარწერით: „სრულიად საქართველოს მოხელეთა კავშირის გორის განყოფილება".

6) საწევრო გადასახადი: წელიწადში 12 მანეთი შემოტანილი იქმნეს წლის განმავლობაში ორჯერ (ექვსი მანეთი წლის პირველ ნახევარში და ექვსიც—მეორე ნახევარში).

7) საგანგებოდ მოწვეული კრება ჩაითვალოს კანონიერად იმ შემთხვევაში, თუ კრებას დაესწრო არა ნაკლებ 25 წევრისა.

8) განყოფილების ლიკვიდაციის საკითხის გადასაწყვეტად საჭიროა დაესწროს კრებას, პირველად მოწვეულს, არა ნაკლებ ორ მესამედ წევრთა, მეორე კრებას—წევრთა საერთო რიცხვის ნახევარი, მესამე კრება კი ითვლება კანონიერად მიუხედავათ კრებაზე დამსწრე წევრთა რაოდენობისა.

კრებამ ახდილის კენჭის ყრით აირჩია (ხმის უმრავლესობით) განყოფილების საბჭოს შემდეგი 13 წევრი: ს. ს. რობაქიძე, მ. ზაალიშვილი, გ. კაპანაძე, მღ. ა. კასრაძე, გ. კოშორიძე, გ. გვერდწითელი, გ. ოსიტაშვილი, ი. ამაშუკელი, პ. ლიპარტიანი, ზ. ქიტიაშვილი, ი. ქურდიანი საერობო აგრონომი, ვ. ლეკვინაძე, შ. ჯავახიშვილი. კანდიდატებათ არჩეულ იქნენ: ი. კაპანაძე, ივ. კვალიაშვილი, გ. ხუციშვილი, გ. ყანჩაველი, ს. მაჭავარიანი.

სარევიზიო კომისიის წევრებათ არჩეულ იქნენ: გ. ერისთავი, ავშარიშვილი, ა. ჩუტკერაშვილი.

კრებაზე დამსწრე პირთაგან განყოფილების წევრებათ ჩაეწერა 75 მოხელე და საწევრო გადასახადი შემოიტანა 53 წევრმა—317 მან.

საქართველ. ფოსტა-ტელ. მოხელეთა ყრილობა

17 ივნისს, სხდომას ხსნის თავმჯდომარე ამხ. შალიკიანი, დღის წესრიგში არის შემდეგი საკითხი: მოხსენებები ადგილებიდან. სხდომის გახსნისას ამხ. დემუროვს შემოაქვს წინადადება, მოწვეულ იქნას სტენოგრაფისტი. ყრილობამ წინადადება მიიღო და სტენოგრაფის მოწვევა მიანდო ინიციატორს დემუროვს და ბებურიშვილს. ამხ. კაშიას შემოაქვს განცხადება, ჭელიძის მიერ მისი პიროვნების შეურაცხყოფაზე და თხოულობს საქმის საგამომძიებლო კომისიაზე გადაცემას. მეტრეველი აცხადებს, რომ ვინაიდან მოძრიგებელმა კომისიამ გაამართლა სამანდატო კომისიის მოქმედება, მას ხელმეორეთ გამოეცხადოს სრული ნდობა. ყრილობამ ორივე განცხადება დააკმაყოფილა. თავმჯდომარე კითხულობს თფილისის ფოსტის და ტელეგრაფის კანტორებიდან გამოგზავნილ დამტკიცებულ დელეგატების სიას. შემდეგ ყრილობა გადადის დღის წესრიგის მორიგ საკითხზე—მოხსენებები ადგილებიდან. სიტყვას ღებულობს შანიძე. ლაპარაკობს ქართულ ენაზე. ორატორი ხშირად გადადის პირად შეურაცხყოფაზე, რისთვისაც თავმჯდომარე სიტყვას აწყვეტინებს და მოუწოდებს საკითხზე ილაპარაკოს. ორატორი სიტყვას განაგრძობს რუსულ ენაზე. აცნობს ყრილობას ჭელიძის მიერ გადაცემულ „ზაპისკას" ქუთაისში, მისი და მამულიას ყრილობაზე არჩევის შესახებ, რომლის დამტკიცებას კისრულობს საბუთებით. მოყავს ცნობები, რომ საოლქო კომიტეტის თავმჯდომარე ჭელიძე, ადგილობრივ კომიტეტის წარმომადგენლად, თავის სურვილით აძლევდა ხარისხებს მოხელეებს. დასასრულ ორატორი მიესალმება ყრილობას ქუთაისის ტეხნიკების სახელით და მოუწოდებს წმინდა პროფესიონალურ პრინციპებზე დაყრდნობილ ახალ ორგანოს შექმნისკენ. შემდეგ სიტყვა ეძლევა ამხ. ბერძენიშვილს. მომხსენებელი აცხადებს, რომ ჭელიძეს საოლქო კომიტეტის მოღვაწეობის შესახებ არავითარი მოხსენება არ გაუკეთებია. მისი მოხსენება შეიცავდა მხოლოდ პიროვნებების შეურაცხყოფას. აცნობს ყრილობას, თუ საოლქო კომიტეტი რამდენ დახმარებას უწევდა ბაქოს გმირს შაუმიანს, რომელსაც შეუგნებელი ჯარისკაცები მოჰყავდა მთავრობის საწინააღმდეგოთ. ასტყდა ხმაურობა. თავმჯდომარე მოუწოდებს ყრილობას წესრიგის დაცვას. ორატორი განაგრძობს: ჭელიძის ნებართვით იყო, რომ შაუმიანი ჯულაშვილთან მოლაპარაკებას აწარმოებდა. ჭელიძის წყალობით იქნებოდა, რომ სასახლის ტელეგრაფში სურგულაძეს მოტყუილებით არ დაეჭირა მათი „ზაპისკა", ჯულაშვილის სახელზე, მენშევიკების მთავრობის ჩამოგდების შესახებ, საქართველო განადგურდებოდა. ასეთი იყო პოლიტიკური მხარე საოლქო კომიტეტის მოღვაწეობისა. ეკონომიური მხრით ხომ არაფერი გაუკეთებიათ და ადმინისტრატიული მხარე სრულებით არ უვარგოდა. ხარისხებს საოლქო კომიტეტი ნაცნობობით არიგებდა. შემდეგ ეხება ოლქის კომისარს—მასალკინს და მის თანაშემწეებს—აგარონოვს და გერმანოვიჩს და ამბობს, რომ თუ ისინი ჭეშმარიტი სოციალისტები იყვნენ არ უნდა ეწინააღმდეგებოდენ საქართველოს დამოუკიდებლობას და ... საქართველოს მოყვა გერმანოვი. ... „საქართველოს დამოუკიდებლობა სამ დღეს იარსებებსო". ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ისინი არ შეეფერებიან თავის დანიშნულებას. დასასრულ ... ... ყრილობას, რომ მთავრობას უთხრას თავისი სიტყვა ნაციონალიზაციის გატარების შესახებ. სიტყვა ეძლევა ამხ. ჟორჟოლს. ის ადასტურებს ბერძენიშვილის განცხადებას, რომ ჭელიძეს საოლქო კომიტეტის მოღვაწეობაზე არავითარი მოხსენება არ გაუკეთებია. საოლქო კომიტეტის მიერ ყრილობის მოწვევის ... ორატორი აწერს იმას, რომ საოლქო კომიტეტს ეშინოდა სოხუმის და ბაქოდან მომავალ დელეგატების ... ... გავრცელებულ ... სებისა და სომხების ... შესახებ. გამოდის აგარონოვი ... ბობს, რომ საოლქო კომიტეტი ... წინაშე პასუხისგების არ ეშინოდა ... ყველაფერში ბრალი აქვს ... ცალკე წევრებს და არა ... საოლქო კომიტეტს. ორატორი ... ჭელიძის სიტყვას და ამბობს, რომ ... გამორკვევა საქართველოსათვის ... პის გზაზე წასვლა არისო. ... ამბობს, რომ ის დასტოვებს ... „პოსტს მაშინ, როდესაც ამას ... დაინახავს. ეხება მებურიშვილის ... გულ მოქმედებას და თხოულობს ... საგამომძიებლო კომისიაზე ... დუმბაძე აღწერს ტელეგრაფის ... ხურეების ორ ჯგუფად გაყოფას ... ბობს, რომ საოლქო კომიტეტმა ... ყრილობის მოწვევა, მაგრამ ... იწვევდაო. ფარცხალაძე ... ასურათებს ბათუმის ევაკუაციის ... საოლქო კომიტეტის უყურადღებობას ... ამბობს, რომ საოლქო კომიტეტს ვერავითარ ანგარიშს ვერ მოვთხოვთ, ვინაიდან მას არაფერი არ გაუკეთებიაო. შემოდის წინადადება კამათის შეწყვეტის შესახებ, რომელიც ხმის უმრავლესობით მიღებულ იქნა.

ამხ. გაჩეჩილაძე საკითხის გასაშუქებლათ თხოულობს სიტყვას, მაგრამ დადგენილების ძალით ყრილობა უარს ეუბნება. შემდეგ თავმჯდომარე სვამს საკითხს: სარევიზიო კომისიის არჩევის და საოლქო კომიტეტის ქონების ბედის შესახებ. პირველი წინადადება ყრილობამ ერთხმად მიიღო და სარევიზიო კომისიაში არჩეულ იქნენ ჭრელაშვილი, ჭ...ძე, ტულუში, ბერძენიშვილი, ნაფეტვარიძე, მახარაძე და თოხაძე, მეორე საკითხის შესახებ ყრილობას გამოაქვს შემდეგი დადგენილება: საოლქო კომიტეტის ქონება გადაეცეს ყრილობის მიერ არჩეულ ცენტრალურ ორგანოს, რომელიც ტეხნიკურათ მოეწყობა ... პრეზიდიუმს. დასასრულ თავმჯდომარე კითხულობს ტელეფონის ძაფზე მომუშავე მუშების განცხადებას, რომელნიც თხოულობენ სამუშაო ქირის მომატებას, გაფიცვის მუქარით. ყრილობამ დაადგინა განცხადება გადაეცეს ეკონომიურ სექციას, მუშებს კი ეცნობოს წერილობით, რომ მუშაობა არ იქნას შეწყვეტილი და უცადონ განკარგულებას.

სარგისი.

გურიაში

ვაშნართან ბრძოლაში დახოცილები.

ჯერ-ჯერობით კიდევ გამოურკვეველია, თუ რამდენი დაიღუპა ჩოლოქის, ვაშნარის და ოზურგეთის რაიონში. იქაქ ველებში და ტყეებში ეძებენ ... ვებს, დაკარგულებს... ... ქალებს, ყელ დაჭრილ შემმართ ... მხოლოდ მშობლები.

საშინელი სურათები იშლება მაზარის წინაში, როცა მებრძოლთა უსიცოცხლო სტლავებს სთხრიან მოუტყებს, ქალები და ეძებენ შვილებს, ქმრებს, ძმებს...

ბევრს ეგონა მცირე მსხვერპლი მიიღო ოზურგეთის ბრძოლაში, მაგრამ მწარე სინამდვილე სხვა დარჩა...

ვინ იცის, რა ტრაღედია ტრიალებს გურიის ცხოვრების სიღრმეში...

ვინ იცის, რამდენი ოჯახები შეიძინა ძმებით, რამდენი ოჯახები დარჩა უპატრონოთ!..

ერთმა პატარა სოფელმა 35 მებრძოლი დაჰკარგა, 35 სიცოცხლით სავსე ადამიანი მოშორდა ცხოვრებას... მათი საფლავი ვაშნარში გაითხარა... იქ ერთად მყუდროთ განისვენებენ საძმო საფლავში.

სოფ. ჯიხანჯირში (ჩოჩხათის საზ.) დასტირიან დაკარგულებს... პატარა სოფელი გლოვობს თავის შვილებს...

მოგვყავს მათი სია: ძმები ივანე და მოსე მაქ. გუჯაბიძეები, ძმები კასიანე და პლატონ გაბ. გურგენიძეები, ძმები ნესტორ და კალისტე გ. გურგენიძეები, ძმები სერგო და ვასო ს. გურგენიძეები, ბათლომე ჩ. ტიკარაძე, ბათლომე ... ტიკარაძე, მიხაკო გ. კოსტავა, გრიგოლ ალ. სარჯველაძე, აკაკი ნ. ჟუჟაბიძე, ათანასე ბ. გურგენიძე, ლადიკო ე. ტულუში, ფილიპე ს. ტულუში, გიორგი ით. გურგენიძე, ვიქტორ ... ჩხარტიშვილი, იაგორ ლევ. გურგენიძე, თედორე ივ. ხამერიკი, დათიკო ან. გურგენიძე, მელენტი გ. გურგენიძე, პანტელეიმონ ხლ. გუჯაბიძე, ლადიკო ივ. გუჯაბიძე, მ. ხაჯი ს. ... როდი, ლავ. გ. მეფარიშვილი, ... გ. ტიკარაძე, ასალი სარ. ტიკარაძე

მოსე დიმ. ტიკარაძე, სოლომონ ალ. მშვიდობაძე, სიმონ ქ. ტიკარაძე, სიო პ. ტიკარაძე, ი. მ. ტიკარაძე, ვასო ივ. გუჯაბიძე და პილატე ვას. ტუღუში. ესენი იქ ასაფლავიათ, სადაც დაიხოცენ, რადგანაც მათი გამოსვენება შეუძლებელი დარჩა...

ესენი ერთად გასწირა საბედისწერო ...ა... ძმები ერთად ხელ ჩაკიდებულნი... [illegible]ობლები ერთად წავიდნენ, ფიცი დას[illegible] და ერთად დაიხოცნენ...

...დავკარგეთ ამხანაგები... მათი დათასება ძნელია... მათი მშობ[illegible]ლების ცემაც ძნელია...

...ბით ძმებო!..

გაიარეთ გზა ეკლიანი და მო[illegible]ძვირფასი ვალი სამშობლოს წი[illegible]...

...წილათ გზვდათ ერთად სიკვდილი...ნი და თქვენ შექმენით საკუთა[illegible]ელი ისტორიისა...

...ი თაობა მუხლ მოდრეკით...კემს თქვენს ობოლ საფლავს... ...ი ერი კი არას დროს არ ...ს თავის წამებულებს...

ან. ს.

...მამულო რეფორმა

...ულების სამინისტროს ცნობები.

...ელებმა იციან, რომ სეიმის 7 ...კრებაზე მიღებულ იქნა მ[illegible]წის ...ნი, რომლის ცხოვრებაში გასატა...ებლათ ყველგან შედგა სადგილ-მამულო კომიტეტები, აგრეთვე დაწესდა მიმღები კომისიები. პირველათ გამოითქვა სურვილი მაზრაში ერთი მიმღები კომისია ყოფილიყო, მაგრამ გამოირკვა, რომ ზოგიერთ მაზრებში 1000 დე მამულია მისაღები, ხოლო თითო მამულის მიღებას კომისია ერთ დღეს უნდება. ამ რიგათ კომისია სამ წელს მოუნდებოდა მამულების მიღებას. ამ გარემოებას სა[illegible] ყურადღება მიექცა და მიმღები კომისიების რიცხვი გადიდებულ იქნა. ამ ჟამათ თფილისის გუბერნიაში მუშაობს: თფილისის მაზრაში 6 მიმღები კომისია, გორის—8, დუშეთის—2, თიონეთის—2, თელავის—4; სიღნაღის—4. ქუთაისის გუბერნიაში მუშაობს: ქუთაისის მაზრაში 4 მიმღები კომისია, შორაპნის—3, სენაკის—3, რაჭის—1, ზუგდიდის—1.

მიღებულია კომისიების მიერ მაისში:

	სულ	მამულების მი-მღეთა ნორმა	...ფონდში გად.	მისაღები
თფილისის გუბერნიაში	5,642 დეს.	223 დეს.	5,419 დეს.	20,535 დეს.
გორის მაზრაში . .	947 „	158 „	789 „	13,337 „
თიონეთის „ . .	1,353 „	15 „	1,338 „	7,324 „
სიღნაღის „ . .		ცნობები არ არის		6,138 „
თელავის „ . .	888 „	42 დეს.	846 დეს.	4,931 „
დუშეთის „ . .		ცნობები არ არის		6,044 „
სულ . .	8,820 დეს.	438 დეს.	8,382 დეს.	58309 დეს.

ქუთაისის გუბერნიაში მიღებულია 70 დე მამული სივრცით რამოდენიმე ათასი დესეტინა, მათ რიცხვში მინგრელსკის მამული 13,000 დეს. და ბაგრატიონისა 600 დეს.

აქ მოყვანილი ცნობები ამოღებულია მაისის განმავლობაში წარმოდგენილი ანგარიშებიდან და გვაძლევს მხოლოდ დაახლოვებით წარმოდგენას კომისიების მუშაობის შესახებ. სინამდვილეში მიღებული მამულების რაოდენობა გაცილებით მეტია, მაგრამ მიღების აქტები კომისიებს ან თან აქვთ სოფლებში, ან და სამაზრო კომიტეტებში ინახება და საგუბერნიო კომიტეტებისათვის ჯერ არ გამოუგზავნიათ.

ახალი საწარმოვო ამხანაგობა

ჩვენში უმუშევრები ყოველთვის ბევრი ყოფილა, მაგრამ დღეს, განსაკუთრებით ჯარის დემობილიზაციის შემდეგ კიდევ უფრო გაიზარდა უმუშევართა რიცხვი. ამავე დროს კი ჩვენში საქმე ერთობ ბევრია გასაკეთებელი. ხე ტყის დამუშავება, გზების გაყვანა, მადნეულობა და სხვადასხვა. აქამდე ყველაფერი ეს კერძო პირების ხელში იყო, დღეიდან კი შეგვიძლია ყველა ეს დამუშავდეს შეერთებული კოლექტიური ძალით. ...ისთვის მხოლოდ შეკავშირება, ორგანიზაციულათ შეერთება, რომ ახალ მთავრობას შეეძლოს საზოგადოების ...ნდობა.

ამ მიზნით ერთმა ჯგუფმა განიზრახა საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკის საზღვრებში დაარსდეს ეგრედ წოდებული საწარმოვო კოოპერატიული ამხანაგობა, რომელიც მიზნათ დაისახავს დაამუშაოს ყველა ის ტყეები, რომლებიც რესპუბლიკის კუთვნილებას შეადგენს, გაიყვანოს გზატკეცილები და რკინის გზები, დაიმუშაოს მადნეულები, რისთვისაც მოიწვევს მცოდნე პირებს და საერთოდ გაუძღვება ყველა საწარმოვო საქმეებს, რაც უმუშევართ სამუშაოს გაუჩენს. ამნაირათ ყველა ის აუარებელი მოსაგები, რომლითაც კერძო პირებს ჯიბეებს გაასქელებს, პროპორციონალურათ გაიყოფა მუშათა შორის.

ამ მიზნის განსახორციელებლად შაბათისთვის დანიშნულია საზოგადო დამფუძნებელი კრება. სასურველია ამ კრებას დაესწრონ.

ს. თავართქილაძე.

ს.-დემ. პარტიაში

რკინის გზის სამმართველო. 18 ივნისს სამმართველოს პარტიის წევრების კოლექტივის კრებაზე, რომელსაც თავმჯდომარეობდა ა. ს. ასათიანი, პირველად გაირჩა ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხი, შესახებ ეროვნულ დემოკრატების და მათი ორგანოს „საქართველოს" შესახებ. ამ საკითხზე მოხსენებაც არ დარჩა საჭირო. ყველანი ერთხმად აღიარებდნენ, რომ ხსენებულმა პარტიამ და ორგანომ აშკარად აიხადის ნიღაბი, და გაეხვიენ თავად-აზნაურულ რეაქციონურ სამოსელში და ცდილობენ ხალხის სათავეში წამოაყენონ რეაქციის „სატრაპები". ასეთი მოქმედება დემოკრატიულ რესპუბლიკაში შეუწყნარებელია. ვცნობთ საჭიროთ მივუთითოთ მთავრობას მათ აღვირ წახსნილობაზე და სრული იმედი გვაქვს მთავრობა ყოველივე ზომებს იხმარს.

საერთო კრების მოწვევა კვლავ დროებით გადადებულ იქნა.

ამხ. გოგუაძე განმარტებას ითხოვს, რომ სამმართველოს წითელ გვარდიელების შტატის გარეშე დატოვების შესახებ გავრცელებული ხმები სიმართლეა თუ არაო, რაზედაც ამხ. ასათიანმა და ლოგუამ განმარტეს, რომ პირიქით, ისეთი ხალხი დათხოვნილიც რომ იყოს ხელახლაც კი მივიღებთ, არა თუ ეხლა დავითხოვოთო.

მოწონებულ იქნა ჩვენი რესპუბლიკის მთავრობის დეკლარაცია და ეროვნული საბჭოს ს. დ. ფრაქციის ტაქტიკა.

საქარელი მ.

ქ. სამტრედია. 13 ივნისს შესდგა სამტრედიის ს. დ. კოლექტივის ჩვეულებრივი კრება. პირველ საკითხათ იყო მიმდინარე მომენტი; მოხსენებას აკეთებს ამხ. გ. დუნდუა, ის არკვევს ყოველ მხრივ შექმნილ მდგომარეობას და აცნობს კრებას მაგარი მთავრობის შექმნის საჭიროებას, მოუწოდებს სხდომას მხარი დაუჭირონ 8 ივნისის მუშათა, გლეხთა და ჯარისკაცთა საბჭოების ცენტრის სხდომის მიერ დადგენილებას. კრებას გამოაქვს შემდეგი რეზოლუცია: „ვიღებთ რა მხედველობაში შექმნილ მდგომარეობას, მხარს ვუჭერთ მაგარი მთავრობის შედგენას და ხელს ვუწყობთ წესიერების დამყარებას ჩვენს ქვეყანაში, რათა თავიდან აცილებულ იქნას ანარქია და მისგან გამოწვეული გარეშე ძალების მოსალოდნელი ჩარევა, ჩვენს შინაურ მართველობაში".

მეორე კითხვა იყო სახალხო უნივერსიტეტის დაარსება სამტრედიაში, მოხსენებას აკეთებს ლ. ბუაძე მუშათა და გლეხთა საბჭოსთან არსებულმა საგანმანათლებლო საკულტურო სექციამ მოახდინა პირველი კრება, რომელმაც აირჩია დროებითი გამგეობა; ამ უკანასკნელმა უნდა მოაწყოს უფრო ფართო კრება, რომელიც იქნება დამფუძნებელი სახალხო უნივერ. საზოგადოებისა. მომხსენებელი აღნიშნავს მნიშვნელობას სახ. უნივ. მუშათა კლასისათვის და მოუწოდებს სხდომას ხელი შეუწყონ ხსენებულ საზოგადოების დაარსებას და სხვ.

სხდომას გამოაქვს რეზოლუცია: გადაიტანოს ეს კითხვა ძირითად ორგანიზაციებში და მოუწოდოს ყველა ამხანაგებს ჩაეწერონ წევრებათ და მიიღონ მხურვალე მონაწილეობა მომავალ სახ. უნ. დამფ. კრებაზე. დრიგებით (კომისიაში) გამგეობაში კოლექტივმა თავის წარმომადგენლათ აირჩია გ. დუნდუა. მესამე კითხვა იყო პარტიული მუშაობა; დაევალა პრეზიდიუმს შეიმუშაოს მოქმედების გეგმა და დაანაწილოს ყველა თავისი ძალები. სადაც საჭიროთ დაინახავს შეცვალოს დრო კრებების (საჩეიკების) რომ საშუალება მიეცეს ამხანაგებს ყველგან დასწრებას.

მეოთხე კითხვა თვითმმართველობის შესახებ, სხდომა შემდეგ შეკითხვებს აძლევს მომხსენებელ ამხ. ვ. პაპავას: 1) სურსათის მდგომარეობა, 2) ბაზრის სისუფთავე, 3) აფთიაქი, 4) ექიმობა, 5) ქალაქის გეგმა და უბნების მდგომარეობა, 6) იძულებითი სესხის შესახებ, 7) საერთოდ გადასახადების შესახებ, 8) მომწოდებელი კომიტეტის შესახებ, 9) მომავალ გადასახადების წესი და 10) სკოლების შესახებ. მომხსენებელმა პირველ ექვს კითხვას გასცა პასუხი, რამაც კამათი გამოიწვია, დანარჩენები უდროობით გადაიდვა მომავალ კრებისთვის.

ლ. ლევანი—ძე.

თფილისი. ტრამვაის მოძრაობის მცირე კოლექტივმა მოიწვია საერთო კრება ს. დ. მ. პარტიისა 19 ივნისს. დღიურ წესრიგში შედიოდა მოხსენება მიმდინარე მომენტზე,—რომელიც გააკეთა ამხ. ლორიამ.

მომხსენებელმა აგრეთვე გააცნო ამხანაგებს ჩვენი „მამულიშვილების", ნაციონალ დემოკრატების მოღვაწეობა, რომელნიც ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა ჩვენი თავისუფლება მტვრათ აქციონ. აგრეთვე გააცნო კრებას მოკლე ცნობები ბაქოს შესახებ, სადაც ჩვენი ხალხი თურმე შიმშილით იხოცება, საიდანაც ითხოვენ დახმარებას. ითხოვენ დახმარებას სოხუმიდან, სადაც ბოლშევიკები მოისწრაფიან საქართველოს „კონტრ-რევოლიუციონურ" მთავრობის ჩამოსაგდებათ. დაბოლოს ამხ. თარგამაძემ კრებას გააცნო მეორე რაიონის კოლექტივის ფინანსიური მდგომარეობა.

რ. თ—ძე.

პროვინცია

ბორჯომის ხეობა. ბორჯომის ხეობაში მდგომარეობა აუწერელია ახალციხიდან და ახალქალაქიდან გამოქცეულების გამო; ქალი და კაცი ერთი მეორეზეა მიყრილი ბაკურიანში, აუარებელი ხალხი იხოცება შიმშილით და ავადმყოფობით, ამის გამო პროვოკატორებმა თავი წამოყვეს და თავიანთებური გალობა დაიწყეს და ყოველივე ამ ამბის გამომწვევ მიზეზებს აბრალებენ მთავრობას და ორგანიზაციებს, ამის გამო მთელი ხეობა ანარქიამ და ბურუსმა მოიცვა, რითაც შეიძლება მთელი ხეობა საფრთხეში ჩავარდეს, რომელიც დაუფასებელი იქნება საქართველოს ნორჩი რესპუბლიკისათვის. ადგილობრივი მთავრობა და ორგანიზაციები ამის წინააღმდეგ ძალიან სუსტები არიან; ზოგიერთი ამხანაგები ენერგიულათ მუშაობენ, დღე და ღამე გასწორებული აქვთ.

გუჯარეთის საზოგადოებაში, სადაც ოსები ცხოვრობენ, ძალიან აქის ფეხვები გადგმული პროვოკაციის ცხინვალის ამბების შემდეგ. ეს საზოგადოება ძალიან კოლობს, თითქმის ახალი მთავრობის წინააღმდეგ შეთქმულებასაც კი ახდენენ, როდესაც ადგილობრივი რევოლიუციონური ორგანიზაციები იწვევდნენ ხალხს იარაღიანს და უიარაღოს სამშობლოს და თავისუფლების დასაცველათ, მიუხედავათ იმისა, რომ ერთგულათ გამოსულიყვნენ და დაეცვათ თავისუფლება, არც იარაღი გამოუჩინეს და არც ხალხი მისცეს, ისე ეს ოსები განზრახ ებული არიან, ტყვის მფრქვეველნიც კი აქვთ. საჭიროა ამ საქმეში უმაღლესი მთავრობის ჩარევა, რომელიც ზომებს მიიღებს, დროზე გაფანტავს ამ შავ ბურუსს და ლაგამს ამოსდებს პროვოკატორებს.

12 ივნისს ბორჯომის შავი წყლის პარკში შესდგა კრება ექიმი კანდელაკის თავმჯდომარეობით ახალციხიდან და ახალქალაქიდან გამოქცეულების შესახებ კრებას დაესწრნენ სხვადასხვა ორგანიზაციებიდან. მოხსენება გააკეთა საგუბერნიო კომისარის გამოგზავნილმა, დადგენილ იქნა შემდეგი: აირჩიეს კომისია სამი კაცისაგან, რომელიც წავა მთავრობასთან რომ, მან მოლაპარაკება გამართოს ოსმალეთის მთავრობასთან, რომ მან თავის თავზე მიიღოს უკან დაბრუნებულ ხალხის დაცვა ყაჩაღებისაგან. ამოირჩიეს კომიტეტი გამოქცეულებისათვის, რომელიც იზრუნებს როგორც სურსათის შეძენაზე აგრეთვე მათ უკან დაბრუნებაზე.

დინჯაძე.

ნიგოითი (გურია). 16 ივნისს დილის 11 საათზე საგანგებო მატარებლით აქ გამოასვენეს (თფილისიდან) თათრებთან ბრძოლაში გმირულად დაღუპული ამხ. ვალიკო შარაშიძე და იქვე მოკლული ამხ. ანდღულაძე. საზოგადოება ცხედარის დროშებით შეხვდა. სიტყვა წარმოსთქვა ამხ. ვალ. ჯუღელმა, რომელმაც გააცნო ხალხს თუ ვინ იყო ვალიკო შარაშიძე და რა დანაკლისია ჩვენთვის მისი დაკარგვა: აგრეთვე მან ბევრი საყურადღებო სიტყვა უთხრა ხალხს დღევანდელი მდგომარეობის შესახებ; ნახევარი საათის შემდეგ მატარებელი გაემართა ნიგოითის სადგურისკენ.

აქაურ რკინის გზის სადგურში ბევრი უწესოება ხდება, ეს ასე ყოფილა წინეთაც და ვერც ეხლა ნახავ დიდ განსხვავებას, რომ წხევდილობაში უბრალო წვრილმანები არ მივიღოთ, ზოგიერთ მთავარ დანაშაულობასაც ნახავთ. საჭიროა თვით მოსამსახურეებმა მიაქციონ ამ გარემოებას ყურადღება, სანამ პირდაპირ არ დავასახელებდეთ რაც ხდება.

ხალხი აწყდება ნიგოითის საზოგადოებას, აქ წინა წლებში დაჩვეული არიან სიმინდის ყიდვას. სიმინდი ბლომათ იშოვებოდა, მაგრამ ახლა აქაც საშინელი მდგომარეობაა. ხშირათ ნახავთ ადამიანს, რომელიც წამოსულა სამეგრელოში 40 ვერსის მანძილზე, სამ დღეს უვლია, მაგრამ ერთი ფუთი სიმინდი ვერ უშოვია და თითონაც უჭმელი ბრუნდება მშიერ ცოლ შვილთან.

თოფჯა.

სამეგრელოში. 21 მაისს თანახმად მაზრის კომისრის განკარგულებისა, სენაკის მაზრის მფრინავი რაზმი გაემგზავრა კიწია სალხინოსაკენ იქ მომქმედ ბანდების გასაფანტად და იარაღის ასაყრელათ. ს. ნაქალაქევში ერთი დღე მოუხდა შეჩერება რაზმს, სანამ ხონიდან მომავალ რაზმს შეუერთდებოდა და საერთო მოქმედების გეგმას გაიგებდა. 23 მაისს რაზმი ტეხურის მარჯვენა ნაპირით გაემგზავრა სალხინოსაკენ. ს. გურძემში მზვერავებს ცოტა სროლა მოუხდათ მტერთან. გამსროლი ვერ აღმოაჩინეს. რაზმს კი დაგვიანება არ შეეძლო და განაგრძო გზა. საღამოს რაზმი კიწიის სკოლაში იყო. მეორე დღეს გაემგზავრა ტალერში. მესამეს სალხინოსაკენ წაიწია და ხონის რაზმს შეუერთდა, ვინაიდან მახლობელი მიზანი შესრულებული იყო რაზმები შეუდგენ იარაღის აყრას. 26 მაისს საზოგადოების ყრილობა იყო მოწვეული. რაზმის უფროსმა მოსთხოვა წესრიგის დაცვა, ტყე ღრეში გახიზნვის მიტოვება, დაბრუნება ოჯახებში და მუშაობის დაწყება და რაც მთავარია, იარაღის მოტანა მეორე დღის თორმეტ საათამდე. კრება მოთხოვნილებას ჩუმათ ისმენდა. მოწინააღმდეგე არ ჩანდა. იარაღის მოტანასაც ჰპირდებოდენ. ამის შემდეგ კრება დაიშალა და ორგანიზაციის წევრები შეუდგნენ იარაღის სიის შედგენას. ესევე უნდა მომხდარიყო თამაკოს საზოგადოებაშიაც, სადაც რაზმის ნაწილი იყო გაგზავნილი. თოფების მიღებას ამ დღესვე ველოდით, მაგრამ გარდა გვარდიელთა, არავის მოუტანია. გავიდა ვადაც. თოფები კი არ მოჰქონდათ. გავიდა რაზმი სოფლათ და ძალდატანებით დაიწყო შეგროვება. ცხადი იყო, რომ ხალხს კვლავ ტყისაკენ ქონდა თვალი. მშობლები შვილებს მალავდენ. ჩვენს მოთხოვნაზე თანხმობას გვიცხადებდნენ, კაცი სტუმრათაა, მოვა და მოგართმევთო და სხვა, მაგრამ როცა დაინახეს, რომ მიუცემლობა შეუძლებელი იყო, ყველამ გამოიყვანა შვილები თოფებით და ჩაგვაბარა, გარდა სულ მცირე ნაწილისა. ამრიგათ რის მოგროვება შეიძლებოდა შევაგროვეთ, თუმცა კიდევ არა ერთი თოფია სოფლათ დარჩენილი. 30 მაისს რაზმმა თავი მოიყარა და გამოვემგზავრეთ ახალსენაკისაკენ. ხალხში ყოველგვარ ჭორებს და პროვოკაციებს გასავალი აქვს. შთაბეჭდილება ისეთია, რომ ხალხმა არ იცის რა ქნას, ვის მიემხროს. ჯერაც არ აქვთ შეგნებული ვინაა ქვეყნის პატრონი. მათ ვერ შეუგნიათ თავიანთი მოვალეობა და ყოველ ძალას მხარს უჭერენ. აუცილებელი საჭიროა მძლავრი რევოლიუციონური ორგანიზაციების და მთავრობის შექმნა. ხალხმა უნდა იგრძნოს, რომ ის ქვეყნის წინაშე პასუხისმგებელია, ჰყავს მას დამხმარე, დამცველი და გამმართლებელი. ერთი სიტყვით, რომ ის არაა უპამართლოდ და უპატრონოთ დარჩენილი, რასაც ის სამწუხაროთ დღემდე გრძნობს.

ნ. გუგუშვილი.

წერილი რედ. მიმართ

ნება მიბოძეთ თქვენი გაზეთის საშუალებით მოვთხოვო ყველა „დილა საღამოების" გამმართველთ ნუ გამოაცხადებენ მონაწილეთა შორის გაზეთ-აფიშებში ჩემდა დაუკითხავათ, თორემ საზოგადოების წინაშე ძალიან ხშირად უხერხულ მდგომარეობაში მაყენებენ, ისე როგორც კვირინდელ „დილაში".

ნაკო გოცირიძე.

ცნობები

პერევისის საზოგადოების, სოფელ ჯილოვანში მცხოვრები ჯარის კაცი დავით ერმინეს ძე ტყემალაძე მსახურებდა ქალაქ ბათუმში პირველ ქართულ მსროლელ პოლკში, მეხუთე როტაში და პირველ „ვზვოდში", რომლის შესახებ არაფერი არ ვიცით, ვსთხოვთ თუ ვინმემ რამე იცით მის შესახებ გვაცნობოთ გაზეთის საშვალებით ან შემდეგი მისამართით: სად. ჭიათურა რკინის გზის ოსტატს ონისიმე ნიჟარაძეს, გადასაცემათ სოფ. ჭილოვანში ერმინე გ. ტყემალაძეს.

ჯარის კაცი ივანე კალისტონის ძე შარაიძე მსახურებდა თბილისის ალ. კომიტეტის განსაკუთრებულ რაზმში. რიცხვით 50 კაცი იყო გაგზავნილი ბათუმში—ბათუმის დაცემის შემდეგ არსად ჩანან. ამიტომ ვთხოვ ყველას თუ ვინმემ რამე იცის მის შესახებ ან გაიგებს რამე, გვაცნობოს შემდეგი ადრესით: ლანჩხუთის რაიონის მუშათა და გლეხთა დეპ. საბჭოს აღმ. კომიტეტში.

სახალხო სახლი

სახ. სახ. არს. ქართვ. სცენის მოყვარეთა მიერ კვირას, 23 ივნისს 1918 წ. წარმოდგენილი იქნება

ხანუმა

კომ. 4 მოქ. ა. ცაგარლისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ს. ანკარა, ე. ბარათაშვილი, ელ. ციმაკურიძე ქავთარელისა, ე. იანქოშვილი, ს. რომანიშვილი დგებუაძისა, მ. ქართველიშვილი; ბ-ნნი გ. ანაშვილი, ნ. გოცირიძე, ა. თავდგირიძე, ბ. მამაჯანოვი, ი. მინდიაშვილი, ა. მჭედლიშვილი, ალ. მეტრეველი, ს. რომანიშვილი, რ. სალაყაია, კ. ხახანაშვილი, გ. ჯაბაური, ნ. ჭანკვეტაძე და წულაძე.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახევარ საათზე. ბილეთების კასა ღიაა ყოველ დღე დილის 12—2 მდე და საღ. 6—8 საათამდე. წრის ადმინისტრაცია სთხოვს საზოგადოებას სხვის ადგილზე ნუ დასხდებიან. ბავშვების შეშვება თეატრში და ფარდის აწევის შემდეგ თეატრის დარბაზში შესვლა აკრძალულია.

რეჟისორი კ. შათირიშვილი, რეჟისორის თანაშემწე ალ. ბადრიძე.

(2—1) გამგე გრ. ანაშვილი.

---

15 მაისს, სადღაც წავიდა და აღარ დაბრუნებულა 13 წლის ვაჟი, ვიორგი დავითის ძე ჩარაშვილი. შავგვრემანი ბიჭია, ტანთ აცვია ლურჯი ხალათი, თავზე ხურავს მოწაფის ქუდი. თუ ვინმემ იცის რამე ამ ბავშვის, გთხოვთ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: თფილისი, რადენიკოვის ქუჩა, სახლი გაბარაშვილისა. მე-11 უბანი, დავით ჩარაშვილს.

---

19 ივნისს, პირველის ნახევარ საათზე № 3 ტრამვაიაში დავკარგე საფულე, რომელშიაც იყო სამხედრო თავისუფლების წლიური მოწმობა, მასთან წითელი ჯვრის მოწმობები, საშუდამო „პასპორტი" და 70 მან. ფული, მნახველს ვთხოვ ჯვრის დოკუმენტი: თავისუფლების ქაღალდი და „პასპორტი" გამომიგზავნოს, ხოლო ფული თითონ დაიტოვოს. ჩემი მისამართი: Тифлисъ Павловская ул. 11 участ. Елизбаръ Бехувичъ Циколія.

ექიმი ა. დ. ციციშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. ავათმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 8—9 საათამდე, საღ. 5—7 ს. ჩერქეზოვის ქუჩა № 14.

გაიხსნა თვალის სამკურნალო (მუდმივი საწოლებით)

პარიზისა და ვენის უნივერსიტეტის თვალის კლინიკის ყოფილი ასისენტის

ექიმ დონხინისა.

იღებს თვალის ტკივილებით ავათმყოფებს დილის 9—1 საათ. და საღ. 4—7 ნახ. საათ. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციო პირები მიიღებიან სრული პანსიონით.

ექიმი ი. გ. ქონიევი.

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. № 3.

ექიმი უკლება[illegible]

შინაგან და საბავშვო სნეულებანი. ავათმყოფთ იღებს ყოველ-დღე დილ. 10—1[illegible] საათამდე და საღ. 5—6 საათამდე. მისამართი: დიდიმთავრის ქუჩა № 67 (კი[illegible]რონინი ქუჩ. კუთხე).

ექიმი გ. კედიაშვილი.

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ-დღეს 5—7 საათამდე. მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № [illegible] კუთხე მიხეილის პროსპექტის—კირო[illegible]ჩინი ქუჩის მახლობლათ. ტელეფონი 8-48. ვეზლის სამკურნალოში იღებს ყოველ-დღეს 12—2 საათამდე.

მედ. ქალი რ. ა. შიოლ. საბაშვილის[illegible]

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლეჯისა. იღებს ყოველ-დღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დახ[illegible]გებას. სიფილისის წამლობა ახალი მ[illegible]თოდებით. დილის 10—12 ს. და საღ[illegible]მოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის ქ[illegible] სახლი № 82. ტელ. № 9—26.

ექიმი ნ. ა. ფოფხაძე

მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფ[illegible] ყოველ საღამოს 5—7 საათამდე. გრაფ[illegible] ქუჩა № 8. მონასელიძის ბინა.

ექიმი ნ. დ. ტურიაშვილი

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნ[illegible]ვერსიტეტის შინაგან საშაშვო, საბავ[illegible] და საშვილოსნო სნეულებით ავადმყო[illegible] იღებს ყოველდღე შუადღის 12—2 საღამოს 4—5 საათ. უფასოთ იღებს ყ[illegible]ველ-დღე დილ. 9—10 საათ. მისამართ[illegible] ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სომხოვიჩის აფთ[illegible]აქის გვერდით.

ექიმი ლ. ი. ცაგარელი.

იღებს ავათმყოფებს შინაგან და ბავშვ[illegible] სნეულებიანს, ყოველ დღე დილის 8 [illegible]—10 საათ. საღამოს 5—7 საათ. სერგ[illegible] ქუჩა 14, ბინა 2. ტელეფონი 10—[illegible]

სამკურნალო კაბინეტი

ექიმი ალექსანდრე დამ. ქიქოძის[illegible]

მიიღება ყანისა, ვენერიულისა და სი[illegible]ლისიანი ავათმყოფები. (914-ს და 60[illegible] შეზსაპურნებ). ავადმყოფთა მიღება 5-[illegible] საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპ[illegible]ტი № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპ[illegible] ტელეფონი 14—26

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანი, ყურის, ყელის [illegible] ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს [illegible]ლის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 [illegible] მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს [illegible]ღის პირდაპირ. ტელეფონი 17—4[illegible]

ექიმი ნ. ი. მახაცაძე

იღებს სპეციალურად—შარდიანი ([illegible]ბა) დამისი შედეგებით დასნეულებულ[illegible] სისხლის ნაკლებობით, გულის, ფ[illegible] ტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნ[illegible]ლებით ავათმყოფთ ყოველ დღე [illegible] მოთი 4—6 საათამდე. ელექტრონ[illegible] და მასსაჟი მისამართი: მოსკოვის ქ. №[illegible]

ექიმი გ. მ. მუხაძე

იღებს სდოლსტაქრო ავათმყოფთ საღა[illegible] 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, [illegible]სამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57; [illegible] ცერთი ჯულიანიგრ სახ. შენობის 3[illegible] დაპირ, სახ. [illegible]ანი შვილისა. ტელ. № 5—[illegible]

ქართული კლუბი

შაბათს, 22 ივნისს, ბენეფისი ვერა მარგველაშვილისა. ძველი დასის მიერ [illegible] მოდგენილი იქნება ცნობილი ოპერეტა

არშინ მალ-ალან

ოპერ. 4 მოქ. გაჯიბეკოვისა, თარგმანი ვანო გიგოშვილისა.

ასკარა მ. ჯანოევი, სულთანბეგი ი. რევაზოვი, სულეიმანი კ. ჩაგუნავა, [illegible] ნ. მირველოვი, გულჩორა მ. გიგოშვილისა, ასია მობენეფისე ვერა მარგველა[illegible]ლი, ხალა ო. ფელქაროვი, ტელი ა. არჯევანიძე.

დასაწყისი საღამოს 9 საათზე. ბილეთები იყიდება ყოველ დღე კას[illegible] თარის დამკვრელი დირიჟორი მალალიანი. გამგე ვანო გიგოშვილი

განცხადება.

თფილისს ვლადიკავკავის გზაზე სადგურ მლეთისა და ყაზბეგს შორის 5 [illegible] ავტომობილით მგზავრობის დროს დავკარგე „პორტ პლედი" (უჯრედებიანი), [illegible] მელშიაც იყო შემდეგი ნივთები: 1) ორი ბალიში—დიდი და პატარა—თეთრი[illegible] პირით, 2) ორი ტილოს ზეწარი, რომლებსაც ქვია ნიშანი „P", 3) ქალის და [illegible] შვის ყვითელი ტუფლები, 4) საზაფხულო ნაცრისფერი ქალის ჟაკეტკა, „ფურნ[illegible] 5) შავი ტყავის პორტფელი მონოგრამით „B. P.", რომელშიაც იყო სხვადას[illegible] დოკუმენტები ვასილ ივანეს ძე რაზდობრეევის სახელზე. ყველაზე მეტათ სა[illegible] როა დოკუმენტები. მპოვნელს ვსთხოვ მომიტანოს შემდეგი ადრესით: თფილ[illegible] პანსკევიჩის ქ., სახლი № 25, გიორგი ივანეს ძე მირიანოვს, რაზედაც მიიღ[illegible] ჯილდოთ 200 მანეთს.

განცხადება.

ქ. თფილისის სამილიციო პროფესიონალური კავშირის გამგეობა ამით აცხად[illegible] მოქალაქეების საყურადღებოთ, რომ ამ ჟამად მიღებას და დათხოვნას მილიცი[illegible] აწარმოებს თვით გამგეობა. ვისაც შემოსვლა უნდა მილიციაში მან, თანახმად [illegible] გეობის დადგენილებისა ამა წლის 4 ივნისიდან, უნდა წარმოუდგინოს გამგეო[illegible] რეკომენდაცია (თავდების მოწმობა) რამდენიმე რევოლიუციონურ პარტიიდან[illegible] ორგანიზაციიდან, რის შემდეგ გამგეობა, სცნობს რა წარმოდგენილ მოწმობ[illegible] საკმარისად და თვით მთხოვნელს საიმედო პირათ, უდგენს მილიციის უფროსს [illegible] ლიციაში ჩასარიცხად. გამგეობა ამით აცხადებს პარტიების და ორგანიზაცი[illegible] საყურადღებოთ, რომ ძალიან ფრთხილათ მოიქცენ რეკომენდაციის მიცემაში, [illegible] დგანაც თუ ის პირი, რომელსაც აძლევს რეკომენდაციას რომელიმე პარტია[illegible] ორგანიზაცია, მილიციაში ვერ გამოდგა სახეირო ან საიმედო პირათ, გამგეო[illegible] წინაშე პასუხი უნდა აგოს, როგორც თვითონ ისე იმ დაწესებულებამ რომე[illegible] მას აძლევს რეკომენდაციას. გამგეობის კონტორა მოთავსებულია მილიციის [illegible] რონის სამმართველოს შენობაში, მეორე სართულზე. ყოველივე ცნობების მიღ[illegible] შეიძლება კონტორაში ყოველ დღე გარდა კვირა-უქმეებისა და ორშაბათის, [illegible] ლის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე. ტელეფონის № 94.

გამგეობა.